Cena 60 gr.
Цана 60 гр.

Ніва

NIWA
Organ Z.G. Białoruskiego
Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego

Орган
ГП Беларускага
грамадска культурнага гаварыства

№ 51 (147) БЕЛАСТОК, 21 СНЕЖНЯ 1958 года ГОД III

Святкаванне слаўнай гадавіны

На здымку: Прэзідыум урачыстай акадэміі ў Беластоку. Адкрывае урачыстасць першы сакратар ВК ПАРП у Беластоку А. Лашэвіч.

Уся грамадскасць нашай краіны ўрачыста адзначае 40-ую гадавіну паўстання Камуністычнай Партыі Польшчы. На Беласточчыне, дзе па сённяшні дзень вельмі жывыя традыцыі дзеяння КПП і КПЗБ, святкаванне гэтай гадавіны мела асабліва ўрачысты характар. 12 і 13 снежня г. г. на ўрачыстасці 40-ой гадавіны ў Беластоку прысутнічаў член палітбюро ЦК ПАРП, Старшыня Дзяржаўнай Рады ПНР таварыш Аляксандр Завадзкі.

Сам Беласток у гэтыя дні меў урачысты, святочны выгляд. Вуліцы ўбраны дзяржаўнымі і рабочымі сцягамі. На гмахах вывешаны партрэты дзеячоў КПП і дзеячоў сусветнага рабочага руху.

Дзень 12 снежня быў асаблівым днём у жыцці рабочых фастаўскага камбіната ля Беластока — яго наведаў тав. Завадзкі. Аглядаючы камбінат, ён у непасрэдных гутарках з тэкстыльшчыкамі цікавіўся іх жыццём, працай, дасягненнямі і заработкамі.

У другой палавіне гэтага ж дня вуліцы Беластока запоўніліся натоўпамі жыхароў горада. Калоны рабочых і служачых са сцягамі і лозунгамі накіроўваюцца на вуліцу Сянкевіча. Тут, каля месца, дзе ў 1918 годзе стаяў дом, у якім змяшчалася Рада Рабочых дэлегатаў, мае адбыцца мітынг з удзелам тав Аляксандра Завадзкага.

На месцы, дзе некалі стаяў гістарычны домік, сёння вырас новы квартал жыллёвых дамоў. У сцяну аднаго з іх у памяць знамянальнай даты 1918 года ўмуравана манументальная дошка. Ля дома, дзе ўмуравана дошка, шэрагам становяцца старыя ветэраны рабочага руху, члены КПП і КПЗБ на Беласточчыне. Каля іх ганаровыя варты з партыйнымі сцягамі.

У суправаджэнні членаў бюро КВ ПАРП і членаў Прэзідыума ВРН, а таксама прадстаўнікоў палітычных і маладзёжных арганізацый на мітынг прыбывае тав. Аляксандр Завадзкі. Разам з імі прыбывае дэлегацыя Гродзенскага абкома Камуністычнай партыі Беларусі, на чале з сакратаром абкома КПБ тав. Станіславам Пілатовічам. Прыбываючых вітае гром доўга не змаўкаючых апладысментаў.

Мітынг распачынае кароткай прамовай першы сакратар КВ ПАРП тав. А. Лашэвіч. Вітаючы дарагіх гасцей, ён запрашае таварыша Завадзкага адкрыць манументальную дошку. Тав. А. Завадзкі найперш звяртаецца да працоўных Беластока з кароткай прамовай. Потым наступае ўрачыстая хвіліна. Пад гукі Інтэрнацыянала таварыш Аляксандр Завадзкі адхіляе заслону. З пад яе паказваюцца выразаныя на белым мармуры залатымі літарамі словы: «На гэтым месцы стаяў дом, у якім у час нямецкай акупацыі ў 1918 годзе мела сваю сядзібу першая Рада Рабочых Дэлегатаў».

Вечарам у Беластоцкім тэатры ім. А. Вянгеркі адбылася ўрачыстая акадэмія, прысвечаная 40-годдзю ўтварэння КПП. Зала тэатра запоўнена да апошняга месца. У прэзідыуме акадэміі займаюць месца побач з таварышам Завадзкім дэлегацыя з Гродна, партыйныя і грамадскія дзеячы Беласточчыны і старыя ветэраны рабочага руху, члены КПП і КПЗБ.

Пасля адкрыцця акадэміі таварышам Лашэвічам на трыбуну ўваходзіць тав. А. Завадзкі. Яго прамову, (якую ў скарачэнні змяшчаем на стар. 2), прысутныя часта перарываюць гарачымі воплескамі.

Пасля таварыша А. Завадзкага выступае сакратар Гродзенскага абкома КПБ тав. С. Пілатовіч. Ён гаворыць аб супольнай барацьбе польскіх і беларускіх камуністаў у гады санацыйнага ўладарніцтва і пасляваенным супрацоўніцтве. Выступленне тав. Пілатовіча было таксама ўспрынята надзвычай сардэчна.

У мастацкай частцы акадэміі выступілі артысты Беластоцкага тэатра. Праграму сваю яны прысвяцілі дзейнасці КПП.

Пасля заканчэння акадэміі ў Доме Партыі адбылася сустрэча партыйнага актыву Беласточчыны з А. Завадзкім і старымі дзеячамі КПП і КПЗБ. На сустрэчы прысутнічалі таксама госці з Гродна. Сустрэча праходзіла ў вельмі сардэчнай і цёплай атмасферы.

(вб)

На здымку: Аляксандр Завадзкі выступае на мітынгу ў Беластоку Побач, з права, сакратар Гродзенскага абкома, тав. Пілатовіч і сакратар Карэліцкага райкома, тав. Жалезняковіч.

Дэкарацыя камуністычных дзеячоў дзяржаўнымі ўзнагародамі

12 снежня г. г. ў Доме Партыі ў Беластоку ў сувязі з 40-годдзем КПП адбылося ўрачыстае ўручэнне высокіх дзяржаўных узнагарод старым ветэранам рабочага руху на Беласточчыне, членам КПП і КПЗБ. Уручаў узнагароды член палітбюро ЦК ПЗПР, Старшыня Дзяржаўнай Рады ПНР Аляксандр Завадзкі. За дзейнасць у рэвалюцыйным руху ўказам Дзяржаўнай Рады ўзнагародзілі:

Івана Астроўскага, дзеяча КПЗБ — Камандорскім Крыжам Ордэна Адраджэння Польшчы, Якуба Базылюка, дзеяча КПЗБ — Камандорскім Крыжам Ордэна Адраджэння Польшчы; Кастуся Крыштафа, дзеяча КПЗБ — Камандорскім Крыжам Ордэна Адраджэння Польшчы; Яфіма Гіжэўскага, дзеяча КПЗБ — Афіцэрскім Крыжам Ордэна Адраджэння Польшчы; Аляксея Рашчэнка, дзеяча ВКП(б) і КПЗБ — Афіцэрскім Крыжам Ордэна Адраджэння Польшчы; Аляксандра Грэся, дзеяча КПЗБ — Афіцэрскім Крыжам Ордэна Адраджэння Польшчы; Ліду Белецкую, дзеячку КПЗБ — Кавалерскім Крыжам Ордэна Адраджэння Польшчы; Зосю Вырвас. дзеячку КПП — Кавалерскім Крыжам Ордэна Адраджэння Польшчы; Яна Мізэрэк, дзеяча КПП — Кавалерскім Крыжам Ордэна Адраджэння Польшчы і Антона Капроўскага, члена Камуністычнай Партыі Францыі і дзеяча КПЗБ — Кавалерскім Крыжам Ордэна Адраджэння Польшчы

Усім чытачам, якія святкуюць Каляды па-новаму стылю жадаем весела правесці святы.

РЭДАКЦЫЯ

Будуюць школу

Заклік таварыша Уладзіслава Гамулкі — 1000 школ на 1000-годдзе Польскай дзяржавы знайшло жывы водклік сярод нашай грамадскасці. Жыхары вёскі Любешчы ў Бельскім павеце грамадскім чынам прыступілі да пабудовы будынка, у якім будзе школа, клуб і бібліятэка.

У гэтай вялізнай для вёскі будове, магчыма, дапаможа Павятовы Камітэт будовы школ.

Rewolucyjne tradycje Białostocczyzny

Przemówienie tow. A. Zawadzkiego na uroczystości 40-lecia KPP

„Pragnę — mówi na wstępie tow. Al. Zawadzki — za pośrednictwem was wszystkich gorąco powitać i pozdrowić, tak mi bliskie z dawnych czasów, całe społeczeństwo Białegostoku i województwa białostockiego.

Wprawdzie nie byłem w Białymstoku od 1925 roku, lecz wtedy właśnie poznałem to miasto dobrze, przemierzyłem niejednokrotnie niemal każdą jego ulicę i zaułek, tu bowiem w tamtych latach miał swą oficjalną siedzibę Komitet Centralny KPZB i KC Komunistycznego Związku Młodzieży Zachodniej Białorusi. Stąd wyjeżdżało się na spotkania i zebrania partyjne do innych miast i miasteczek, a także wiosek całej ówczesnej zachodniej Białorusi.

Na terenach zamieszkanych zwarcie przez ludność białoruską wpływy komunistów dominowały absolutnie, gdyż ludność ta widziała w partii komunistycznej swego niezawodnego przewodnika w walce przeciwko narodowemu i społecznemu uciskowi, o prawo do narodowego i państwowego samookreślenia.

Te dążenia ludu białoruskiego zostały ziszczone dzięki powstaniu Polski Ludowej i umowie polsko-radzieckiej. Ta część ludności białoruskiej, która pozostała na terenach Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, cieszy się i powinna się cieszyć pełnią praw, które nasza konstytucja gwarantuje wszystkim obywatelom kraju.

Są na tej sali towarzysze, z którymi tu, w Białymstoku, spotykałem się w konspiracyjnych mieszkaniach. Wielu jednak zginęło śmiercią bohaterów klasy robotniczej, w walce o Polskę Socjalistyczną.

Na tym terenie zostałem i ja po raz pierwszy aresztowany w 1925 roku i skazany na 6 lat więzienia bez zaliczenia okresu śledztwa.

Nie dziwcie się więc, że w czasie spotkania z wami tyle odzywa się we mnie uczuć, tyle myśli i wspomnień ciśnie się do głowy.

Drodzy towarzysze i obywatele!

Powstanie KPP ze zjednoczenia się SDKPiL i PPS-Lewicy, było wielkim osiągnięciem historycznym polskiej klasy robotniczej i mas pracujących.

Pod wpływem Wielkiej Październikowej Rewolucji Socjalistycznej w Rosji i Rewolucji Listopadowej w Niemczech, w wielu ośrodkach przemysłowych Polski powstają rady delegatów robotniczych, na wsi rady delegatów służby folwarcznej oraz małorolnych chłopów.

Na Białostocczyźnie powstały rady robotnicze w Białymstoku i Łapach, rady chłopskie we wsiach Krupice, Rogawce, Słachy w gminie Siemiatycze, w gminach Mielnik i Milejczyce oraz w innych miejscowościach.

Powstanie w Białymstoku Tymczasowego Komitetu Rewolucyjnego Polski miało doniosłe znaczenie dla polskiego ruchu robotniczego.

W pałacu Branickich — siedzibie Komitetu — nieugięty bojownik o wielką sprawę rewolucji — Feliks Dzierżyński, wspólnie z Julianem Marchlewskim, Feliksem Konem, Edwardem Próchniakiem, i innymi tworzyli pierwsze organa władzy ludowej — rady delegatów.

Wojna przeciw Republice Rad pogorszyła i tak już ciężkie położenie gospodarcze kraju i ludzi pracy po I wojnie światowej. Rozpoczęły się masowe strajki w przemyśle węglowym i włókienniczym, metalowym i innych. Mimo terroru policyjnego i prześladowań, KPP była ściśle związana z masami pracującymi, przewodziła ona w wielu strajkach, zwalczała ugodową politykę przywódców reformistycznych, wzywała do jednolitofrontowych wystąpień. Wielu pamięta, jak 1 maja 1922 r. ulicami Białegostoku przeszli w zwartych szeregach komuniści, PPS-owcy i bezpartyjni, młodzież komunistyczna i bezpartyjna.

W okresie wzmożonego ruchu rewolucyjnego w Polsce w końcu sierpnia 1923 r. odbył się II Zjazd KPZB.

Uchwały II Zjazdu podkreśliły konieczność stworzenia na terenach zachodniej Białorusi i zachodniej Ukrainy autonomicznych partii komunistycznych, wchodzących w skład KPP. W 1924 r. powstał również Komunistyczny Związek Młodzieży Zachodniej Białorusi. Wspominam jak to jego I zjazd przygotowaliśmy wraz z Wierą Choruginą oraz innymi towarzyszami na czerwiec 1925 r. w Wilnie. Jednak konspiracyjny lokal w którym się Zjazd zebrał, musieliśmy ze względów bezpieczeństwa opuścić. Udaliśmy się więc na statkach rzeką Wilią i w odległości ok. 30 km od Wilna, w gęsto zalesionej miejscowości, odbył się I Zjazd Komunistycznego Związku Młodzieży Zachodniej Białorusi.

KPZB stała na czele mas pracujących, walczących o wyzwolenie społeczne i narodowe. Działacze komunistyczni brali aktywny udział w pracach wszystkich legalnych postępowych organizacji społecznych, jak klasowe związki zawodowe, Białoruska Hromada, Towarzystwo Szkoły Białoruskiej, Samopomoc itd. Toteż właśnie tu, na terenie Białostocczyzny odbyły się pierwsze tzw. pacyfikacje na jesieni 1925 r. Kilkuset komunistów zamknięto w więzieniach, a następnie spreparowano tzw. proces „133", który rozpoczął się w kwietniu 1928 r.

Po krótkim omówieniu działalności KPP w latach 30-tych a następnie działalności komunistów w czasie okupacji, tow. Zawadzki powiedział:

Cały naród Polski pamięta, jak po zajęciu Białostocczyzny przez hitlerowców — rozszalał się tu hitlerowski terror. W masowych mogiłach rozrzuconych po całym województwie legło ok. 300 tys. pomordowanych mężczyzn, kobiet i dzieci, w tym ok. 200 tys. ludności żydowskiej. 18 wsi — Rajsk, Czerwony Krzyż i inne — zniknęło z powierzchni ziemi. Nie załamało to jednak woli walki ludu polskiego o narodowe i społeczne wyzwolenie.

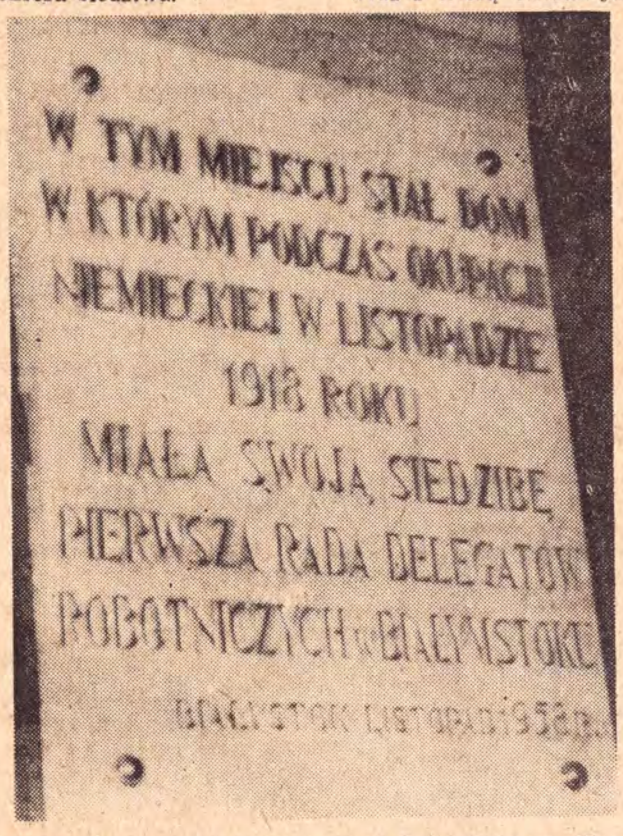
Gdy nadszedł lipiec 1944 r. na Białostocczyznę wkroczyły oddziały wyzwoleńczej armii radzieckiej wraz z wojskiem polskim, pierwsi do pracy przystąpili komuniści. Zawrzała praca organizacyjna, robotnicy stanęli ofiarnie pod przewodem partii do odbudowy fabryk, odgruzowania miast. Organizowała się władza ludowa, przeprowadzono reformą rolną.

Dziś, gdy z perspektywy minionych 14 lat istnienia w Polsce władzy ludowej spoglądamy wstecz, widzimy wyraźnie jak olbrzymi krok naprzód zrobił naród polski pod przewodem swej partii.

Тав. Аляксандр Завадскі сярод моладзі ў Беластоку.

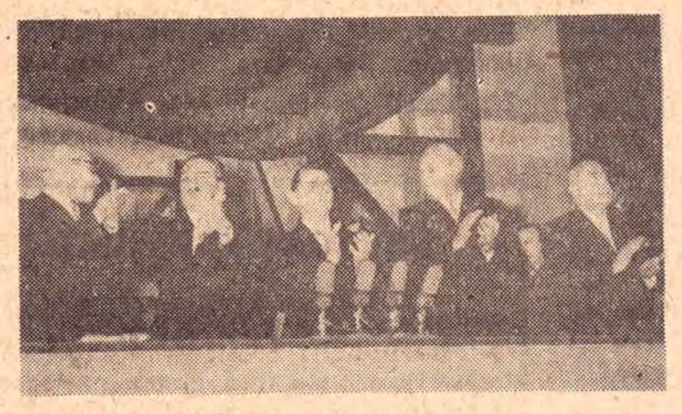
Фота — А. А.

Умураваная дошка ў гонар першай Рады Рабочых Дэлегатаў у Беластоку.

Фота — А. А.

Цэнтральныя ўрачыстасці, прысвечаныя 40-годдзю КПП

На цэнтральнай акадэміі ў Варшаве. У прэзідыуме стаяць (злева направа): У. Гамулка, А. Мікаян, А. Завадзкі, Г. Варнке і Ю. Цыранкевіч.

Фота — ЦАФ

У сувязі з 40-ой гадавінай утварэння КПП, 16 снежня г. г. у Палацы Культуры і Навукі ў Варшаве адбылася ўрачыстая цэнтральная акадэмія. На гэтую ўрачыстасць 16 снежня г. г. у сталіцу нашай краіны прыехалі дэлегацыі камуністычных партый братніх краін. Дэлегацыю ЦК КПСС узначальвае член прэзідыума ЦК КПСС, першы намеснік старшыні Савета Міністраў А. Мікаян. У склад савецкай дэлегацыі ўваходзяць сакратар ЦК Камуністычнай партыі Украіны — С. Чырвоненка, сакратар ЦК Камуністычнай партыі Беларусі — Т. Кісялёў, кіраўнік замежнага аддзела ЦК КПСС — Ю. Андропаў і пасол СССР у ПНР — П. Абрасімаў. Сярод суправаджаючых савецкую дэлегацыю асоб знаходзіцца Іван Дзяржынскі, сын Фелікса Дзяржынскага.

У гэты ж дзень у Варшаву прыехалі дэлегацыі Сацыялістычнай Адзінай Партыі Германіі, Камуністычнай партыі Германіі і Камуністычнай партыі Чэхаславакіі.

Урачыстую акадэмію адкрыў член Палітбюро ЦК ПАРП старшыня Дзяржаўнай Рады ПНР — Аляксандр Завадскі. З дакладам выступіў 1-шы сакратар ЦК ПАРП — Уладыслаў Гамулка. З прамовамі на акадэміі выступілі: ад імя КПСС — А. Мікаян ад імя САПГ — Г. Варнке і прадстаўнік КПГ. Доўга нязмаўкаючымі апладысментамі прысутныя ўспрынялі ліст ЦК КПСС да ЦК ПАРП, які зачытаў на акадэміі А. Мікаян. Афіцыяльная частка акадэміі закончылася спяваннем Інтэрнацыянала.

Дырэктывы XII Пленума ЦК ПАРП

Вынікі выканання пяцігадовага плана 1956 — 1960 г.г.

XII Пленум ЦК ПАРП падвёў вынікі рэалізацыі пяцігадовага плана развіцця народнай гаспадаркі краіны. Станоўчая ў агульным рэалізацыя пяцігадовага плана з'яўляецца пераканаўчым доказам таго, што і будучы план развіцця нашай краіны будзе выканан. Гэта азначае, што Польская Народная Рэспубліка яшчэ больш умацуе сацыялістычны лад.

На працягу 1956 — 1958 г. г. сацыялістычная прамысловасць развівалася ў хуткім тэмпе, дасягаючы ў сярэднім штогод каля 9,5 прац. павелічэння вытворчасці. Таму ўжо сёння можна прадбачыць што намечаны на 1956 — 1960 г. г. план павелічэння кошту сацыялістычнай вытворчасці на 49 прац. будзе перавыканан прыкладна на 3 прац. Ужо ў сучасны момант становіцца ясным, што вытворчасць некаторых прадуктаў будзе перавыканана, а вытворчасць іншых прадуктаў не будзе выканана. Так, вытворчасць сталі ў 1960 годзе будзе 6,4 млн. тон замест плануемых 7 млн. тон; вытворчасць каменнага вугалю будзе 103 млн. тон, замест плануемых 105 млн. тон. Адначасова ў 1960 годзе будуць адданы ў карыстанне марскія караблі вадазмяшчэннем 270 тысяч ДВТ; замест плануемых 224 тыс. ДВТ; вытворчасць аўтобусаў у 1960 годзе будзе 22.000 шт. замест плануемых 16.000 штук і г. д.

Вялікія поспехі дасягнуты на працягу апошніх 3 год у галіне жыллёвага будаўніцтва. У 1958 годзе будуць зданы ў эксплуатацыю ў гарадах і рабочых пасёлках каля 225 тысяч кватэр, гэта зн. каля 47 працэнтаў больш чым у 1956 годзе. Такім чынам, план будаўніцтва ў 1956 — 1960 гадах 1.200.000 кватэр з'яўляецца зусім рэальным. Калі прыняць пад увагу той факт, што за апошнія гады хутка развіваецца будаўніцтва прыватных кватэр, стане ясным, што і жыллёвае пытанне можна будзе на працягу некаторага часу вырашыць.

XII Пленум указвае, што павелічэнне нацыянальнага прыбытку ў 1956 — 1960 гадах дазволіла палепшыць матэрыяльнае становішча рабочых і сялян. На працягу гэтых год у 6,5 млн. чалавек павялічылася зарплата, а гэта складае 94,3 прац. усіх працоўных, працуючых у абагульненым гаспадарстве. Штогадовы прырост зарплаты ва ўсіх гэтых працоўных складае 15,9 мільярдаў злотых. Акрамя таго, на працягу 1955—1958 г. г. узраслі прыкладна ў 2,5 разоў пенсіі.

Такім чынам, указаныя лічбы пераканаўча сцвярджаюць той факт, што, нягледзячы на цэлы шэраг цяжкасцей аб'ектыўнага і суб'ектыўнага характару, пяцігадовы план развіцця народнай гаспадаркі краіны ператвараецца ў жыццё ў асноўным добра. Аднак неабходна ў 1959—1960 гадах звярнуць асаблівую ўвагу на тыя галіны прамысловасці, тэмп развіцця якіх аслаблены. Аслабленне тэмпу развіцця адных галін прамысловасці можа адмоўна сказацца на развіцці іншых галін прамысловасці. Асабліва важным з'яўляецца павелічэнне вытворчасці сталі і каменнага вугалю. Гэтыя дзве галіны прамысловасці ў сучасны момант адстаюць. Павелічэнне тэмпаў развіцця гэтых галін народнай гаспадаркі дазволіць павелічэнню вытворчасці іншых галін прамысловасці, а таксама стварыць у гэтай галіне трывалую базу пачатку рэалізацыі новага плана развіцця народнай гаспадаркі нашай краіны.

У. Л.

Каштоўны падарунак калгаснікаў Гродзеншчыны кааператыўшчыкам Беласточчыны

З кожным годам усё больш умацоўваюцца сувязі земляробаў Беласточчыны з калгаснікамі Гродзеншчыны. Выдатным доказам гэтых сувязей і супрацоўніцтва быў каштоўны падарунак, які 16 снежня перадалі калгаснікі Гродзенскай вобласці членам 4-ох сельгаскааператываў Беласточчыны. У гэты дзень на граніцы ў Кузніцы яны ўручылі сельгаскааператыўшчыкам з Крывой і Дарожак два камбайны, а для сельгаскааператываў у Васьках і Вольцы Нурэцкай — два трактары «Беларусь».

У гэтай урачыстасці прымалі ўдзел: сакратар Гродзенскага абкома партыі С. Пілатовіч, кіраўнік абласнога аддзела сельскай гаспадаркі — Шчытаў, сакратар Навагрудскага райкома партыі — Пратасеня, старшыня Карэліцкага райвыканкома — Падабаеў, старшыня калгаса ім. Сталіна — Хлябко і старшыня калгаса «Зара Камунізма» — Пахолак.

З Беласточчыны на ўрачыстасці, між іншым, прысутнічалі: сакратары КВ ПАРП Любянецкі і Ляскоўскі, намеснік старшыні прэзідыума ВРН — Юхніцкі, старшыня аддзела сельскай гаспадаркі прэзідыума ВРН — Карнэлюк.

НІНА ВАСІЛЬЕЎНА КАМЕНСКАЯ

Пасляваеннае будаўніцтва

Вераломны напад гітлераўскай Германіі на Савецкі Саюз сарваў мірную стваральную працу савецкіх людзей. Беларускі народ адзін з першых прыняў на сябе ўдары нямецка - фашысцкіх войск. У руіны і папялішчы ператварылі гарады і сёлы Савецкай Беларусі нямецка - фашысцкія захопнікі. Прамысловыя прадпрыемствы і электрастанцыі былі імі разбураны, немцы рабавалі культурныя ўстановы. Памеры страт (па далёка не поўных дадзеных), нанесеных фашысцкімі акупантамі народнай гаспадарцы рэспублікі, вылічаюцца 75-цю мільярдамі рублёў.

Разам з усімі савецкімі народамі беларускі народ падняўся на вызваленчую Айчынную вайну супроць фашысцкіх занявольнікаў. Звыш мільёна беларусаў змагалася ў радах Савецкай Арміі. Пад кіраўніцтвам Камуністычнай партыі разгарнуўся магутны, сапраўды ўсенародны партызанскі рух. На захопленай гітлераўцамі тэрыторыі Беларусі дзейнічала 1108 партызанскіх атрадаў. У радах беларускіх партызан было 370 тысяч байцоў. Беларускія партызаны нанеслі ворагу велізарны ўрон у жывой сіле і тэхніцы. У гады Вялікай Айчыннай вайны беларускі народ, як і ўсе народы Савецкага Саюза, паказаў адданасць сваёй роднай Камуністычнай партыі, сваёй Радзіме, справе сацыялізма, паказаў масавы гераізм у барацьбе з захопнікамі. Звыш 300 тысяч воінаў - беларусаў узнагароджаны ардэнамі і медалямі і 295-ці прысвоена званне Героя Савецкага Саюза. Сярод іх героі Вялікай Айчыннай вайны віцэ - адмірал Якаў Дрозд, генерал Леў Даватар, сапёр Фёдар Смалячкоў, Канстанцін Заслонаў і многія іншыя.

Вялікая Айчынная вайна савецкага народа супроць нямецка - фашысцкіх захопнікаў закончылася перамогай савецкіх узброеных сіл. У ліпені 1944 года гераічная Савецкая Армія вызваліла ад акупантаў тэрыторыю Беларусі.

Беларускі народ, кіруемы Камуністычнай партыяй, прыняў усе меры да таго, каб аднавіць і нанава адбудаваць гарады і сёлы, спаленыя і разбураныя нямецка - фашысцкімі акупантамі.

Увесь савецкі народ аказваў беларускаму народу шчырую брацкую дапамогу ў аднаўленні народнай гаспадаркі. У рэспубліку ішлі эшалоны, гружаныя будаўнічымі матэрыяламі і інструментамі.

У сваю чаргу беларускі народ у цяжкіх умовах пасляваеннай разрухі аказваў брацкую дапамогу рускаму, украінскаму і іншым савецкім народам, пацярпеўшым ад нямецка - фашысцкай акупацыі. У Данбас, напрыклад, з Беларусі паступаў крапежны лес, Ленінград атрымліваў ад беларускага народа бульбу і іншыя сельскагаспадарчыя прадукты.

Прамысловасць

Савецкая Беларусь за пасляваенныя гады не толькі залячыла цяжкія раны, не толькі аднавіла народную гаспадарку да даваеннага ўзроўню, але значна перавысіла гэты ўзровень. У Беларусі пабудаваны гіганты сацыялістычнай індустрыі: аўтамабільны, трактарны, мотавеласіпедны і падшыпнікавы заводы, дзесяткі будаўнічых фабрык і заводаў лёгкай і харчовай прамысловасці, многія прадпрыемствы будаўнічых матэрыялаў.

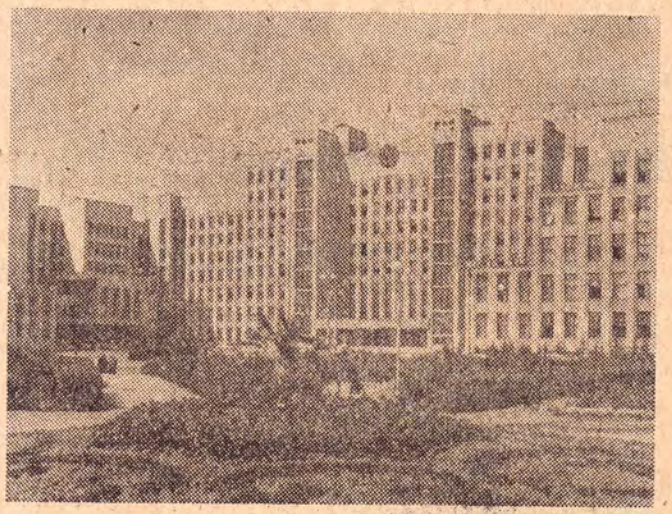
Асноўная ўвага ў пасляваенныя гады была ўдзелена развіццю цяжкай прамысловасці. Ужо ў 1955 годзе валавая прадукцыя машынабудавання і металаапрацоўкі Беларусі павялічылася ў параўнанні з 1940 годам у 8,5 раза. Цяпер адзін трактарны завод дае прадукцыі на большую суму, чым давала ўся прамысловасць дарэвалюцыйнай Беларусі.

Значнае развіццё атрымала энергетыка. Толькі за два апошнія гады пятай пяцігодкі было ўведзена новых магутнасцей амаль столькі, колькі за ўсе гады перадваенных пяцігодак. У сучасны момант электрастанцыі рэспублікі выпрадукоўваюць электраэнергіі ў 800 разоў больш, чым у 1913 годзе. Вялікая ўвага прысвячалася і прысвячаецца галінам прамысловасці, прадукуючым тавары народнага спажывання. У Мінску, напрыклад, пабудаваны тонкасуконны камбінат, маргарынавы завод, пушчана ў дзеянне першая чарга камвольнага камбіната, аднаўлены і рэканструяваны абутковая фабрыка імя Калініна, скурзавод «Бальшавік», скургалантэрэйная фабрыка імя Куйбышава, швейная — імя Крупскай, кандытарская — «Камунарка» і г. д. Усяго ў Мінску працуе звыш 100 буйных прамысловых прадпрыемстваў, на якіх заняты тысячы інжынерна-тэхнічных работнікаў і дзесяткі тысяч рабочых. За апошнія 3 гады ў Беларусі пабудаваны і ўведзены ў строй такія буйныя прадпрыемствы, як завод аўтаматычных ліній і агрэгатных станкоў, завод трактарных запасных часцей, камвольны камбінат. У 1958 годзе дала першы ток Васілевіцкая ГРЭС. У рэспубліцы разгарнулася будаўніцтва самай магутнай у Беларусі электрастанцыі — Бярозаўскай. Буйнейшай новабудовай з'яўляецца збудаванне нафтаперапрацоўчага завода ў Полацку. Аб памерах будаўнічых работ сведчыць і тое, што агульныя капіталаўкладанні ў збудаванне гэтага прадпрыемства амаль у чатыры разы перавысяць сродкі затрачаныя на будаўніцтва такога гіганта, як Мінскі аўтазавод. У рэспубліцы цяпер за два тыдні выпускаецца столькі прамысловай прадукцыі, колькі было выпушчана за ўвесь 1913 год.

Савецкая Беларусь ператварылася ў буйны эканамічны раён, які займае значнае месца ў грамадскай вытворчасці Савецкага Саюза па многіх відах прамысловай прадукцыі. Беларусь займае другое месца ў краіне па здабычы торфу, вытворчасці фанеры, ільнавалакна і ільняных тканін, трэцяе месца па вытворчасці грузавых аўтамашын, трактараў, металарэжучых станкоў, цэменту і іншых вырабаў.

У разліку на адзінку насельніцтва ў Беларусі прадукуецца металарэжучых станкоў больш чым у Францыі і Японіі, трактараў — больш чым у Англіі, Францыі і Італіі, матацыклаў—больш чым у Англіі, веласіпедаў — больш чым у Заходняй Германіі, Англіі і Італіі. Па вытворчасці жывёльнага масла на адзінку насельніцтва Беларусь стаіць на перадзе Англіі і Італіі, скуранага абутку — наперадзе Заходняй Германіі, Даніі, Нарвегіі, Фінляндыі, Францыі і Швецыі.

Беларусь вядома сваёй прадукцыяй не толькі ў савецкай краіне, але і за яе межамі. Трактары, аўтамабілі, станкі, радыёпрыёмнікі, матацыклы, цэмент, шкло, фанера і іншая прамысловая прадукцыя ідзе ў Кітайскую Народную Рэспубліку, у краіны народнай дэмакратыі, Індыю, Інданезію, Грэцыю, Егіпет і іншыя краіны свету.

г. Мінск. Дом Урада.

Сельская гаспадарка

У адпаведнасці з задачамі пасляваеннага гаспадарчага будаўніцтва ў галіне сельскай гаспадаркі ў рэспубліцы разгарнулася вялікая праца па ўкараненню ў сельскагаспадарчую вытворчасць дасягненняў перадавой савецкай аграномічнай навукі, па павышэнню культуры земляробства і ўраджайнасці палёў. З года ў год усё шырэй разгортваюцца працы па электрыфікацыі сельскай гаспадаркі. Цяпер у сельскай гаспадарцы рэспублікі працуе 4.400 трактараў, 11 тысяч зерневых камбайнаў і дзесяткі тысяч сельскагаспадарчых машын. Ужываюцца машыны па механізацыі вырошчвання бульбы, цукровых буракоў і іншых культур.

(Працяг на стар. 6)

Вестки з БССР

Новыя навуковыя працы

Акадэмія навук БССР выпусціла зборнік навуковых прац, прысвечаных пытанням дзяржаўнага будаўніцтва БССР. У іх надрукаваны артыкулы: Н. Каменскай і Е. Лук'янава — «Падрыхтоўка і правядзенне Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі ў Беларусі», В. Круталевіч — «Перамога Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі і стварэнне савецкага дзяржаўнага апарату ў Беларусі», С. Маргунскага — «Асноўныя прававыя акты, замацаваўшыя стварэнне Беларускай ССР» і інш.

Трыста прэм'ер самадзейнага тэатра

Ужо 35 год існуе самадзейны тэатр клуба Магілёўскага чыгуначнага вузла. Яго арганізатары і нязменныя ўдзельнікі — машыніст вадакачкі Д. Зуйко, інспектар гарадской канторы дзяржбанка Л. Ходар, токар паравознага дэпо В. Лаўрэнцеў і многія іншыя заўсёды карыстаюцца вялікім поспехам у гледачоў. З асяроддзя самадзейнага калектыву выйшла многа прафесіянальных работнікаў мастацтва. Сярод іх Людміла Тупчанка, Яўгенія Чарвінская і іншыя. Да свайго юбілею ўдзельнікі самадзейнага тэатра падрыхтавалі п'есу «Раскіданае гняздо» Янкі Купалы. Гэта трохсотая прэм'ера драматычнага калектыву.

Узнагароджанне маладых перадавікоў

8 снежня Старшыня Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР В. Казлоў уручыў Ганаровыя граматы і Граматы Вярхоўнага Савета БССР маладым перадавікам прамысловасці, будаўніцтва, транспарту, сельскай гаспадаркі, навукі, культуры і камсамольскім работнікам рэспублікі, узнагароджаным за актыўны ўдзел у гаспадарчым і культурным будаўніцтве і ў сувязі з 40-годдзем Усесаюзнага Ленінскага Камуністычнага Саюза Моладзі.

Невядомыя творы старажытнага беларускага мастацтва

Экспедыцыя Дзяржаўнага мастацкага музея БССР у заходніх абласцях рэспублікі выявіла рад невядомых твораў старажытнага беларускага мастацтва.

У сёлах Быцень і Дубянец знойдзены дзве работы жывапісу невядомых майстроў XVI стагоддзя. У ліку знаходак — ікона «Божая Маці з дзіцём», напісаная ў XVII стагоддзі. Вялікую цікавасць прадстаўляе фрагмент старадаўняга слуцкага залататканага пояса. Да гэтага часу такія паясы захаваліся ў абмежаванай колькасці. Вельмі цікавы ўзор старадаўняй разьбы па дрэву, які адносіцца да XVI стагоддзя. На ім відаць і расфарбоўка і пазалота. Усяго выяўлена больш 200 твораў. Частка з іх паступае ў фонды музея.

Калісьці, да Вялікай Айчыннай вайны, непадалёку ад ракі Свіслач у Мінску стаяў дом Янкі Купалы. Прайшла вайна і ад яго не засталося і следу. Вакол былі адны руіны, і толькі напалову абгарэўшая таполя, што калісьці стаяла на панадворку дома песняра, як-бы сцвярджала: — Яшчэ вернецца сюды жыццё, яшчэ закрасуе ўсё навокал.

Цяпер тут, пасярод квітнеючага парку, узвышаецца прыгожы двухпавярховы будынак. Гэта музей Янкі Купалы. Пройдзе яшчэ крыху часу і дзверы яго гасцінна адчыняцца перад наведвальнікамі.

На здымку: новы будынак літаратурнага музея Янкі Купалы. *Фота — А. Т.*

Поспех барцоў Беларусі

Сёлетняе, 27-е па ліку першынство Савецкага Саюза па класічнай барацьбе ў многім адрознівалася ад ранейшых спаборніцтваў. Яшчэ ніколі ў чэмпіянатах краіны не ўдзельнічала столькі каманд — 23. А колькасць ўдзельнікаў: 10 заслужаных майстроў, 160 майстроў спорту і звыш 100 першаразраднікаў — гэтыя лічбы сведчаць аб велізарнай папулярнасці барацьбы, як віду спорту ў савецкай краіне. Усе схваткі на дыване, на гэты раз адрозніваліся выключным напружаннем, разнастайнасцю тэхнічных прыёмаў.

У гэтых абставінах заслужанага поспеху дабіліся беларускія спартсмены. Сёлета беларусы ўпершыню выступілі на чэмпіянаце СССР дзвёма камандамі. Першая каманда, якая раней не падымалася вышэй 4 месца, цяпер заваявала ганаровае другое месца, прапусціўшы ўперад толькі украінцаў. Было пакінуты ззаду такія моцныя калектывы як РСФСР, Масквы, Ленінграда, Грузіі, Азербайджана.

Каманднаю перамогу прынеслі выступленні беларускіх барцоў у асабістым першынстве.

Нашы інтэрв'ю

Ежы Попко:... „Каб з году ў год узрасталі і паляпшаліся бытавыя і сацыяльныя ўмовы насельніцтва"

У сувязі з апрацоўкай гаспадарчых планаў на гады 1959 — 1965, якія рыхтуюцца ў кожным ваяводстве нашай краіны, мы звярнуліся да Старшыні Ваяводскай Рады ў Беластоку інж. Ежы Попко, каб ён падзяліўся з нашымі чытачамі сваімі заўвагамі адносна гаспадарчага становішча Беласточчыны і яе развіцця.

Ніжэй змяшчаем адказ Старшыні на нашыя пытанні.

У 1939 г. на Беласточчыне існавалі два буйнейшыя прамысловыя цэнтры — Беласток (тэкстыльная прамысловасць) і Гайнаўка (дрэваапрацовачная прамысловасць).

У 1937 годзе на прадпрыемствах Беласточчыны (не ўлічваючы рамесніцкіх майстэрняў і дробных прадпрыемстваў, дзе было не больш чатырох рабочых, працавала ўсяго 25.000 з лішнім рабочых. У галіне тэкстыльнай прамысловасці , працавала ўсяго 9000 рабочых, столькі ж у галіне дрэваапрацовачнай прамысловасці. Іншыя галіны прамысловасці былі моцна занядбаны.

Гарадскім прадпрыемствам вялікі ўдар нанесла беспрацоўе. Колькасць беспрацоўных павялічвалася з году ў год. У 1938 годзе было зарэгістравана 17.351 чалавек беспрацоўных.

Цяжкім было таксама жыццё раздробленай, адсталай, з нізкім культурным узроўнем гаспадаркі беластоцкай вёскі.

Паводле некаторых даных, у вёсках было 86.000 т. зв. лішніх рук да працы на гаспадарцы. Многія сяляне ў пошуках працы эмігрыравалі заграніцу. На беластоцкай вёсцы невядомымі былі ў асноўным ані машыны, ані сельскагаспадарчыя абсталяванні, якія аблягчаюць працу. Да 1939 года было электрыфікавана толькі 18 вёсак Беласточчыны. У 1939 годзе ўсе вёскі Беластоцкага ваяводства выкарысталі агулам 1.800 тон мінеральных угнаенняў. (У сучасны момант сяляне выкарыстоўваюць каля 80.000 тон). Вельмі прымітыўнае было жыллёвае і прамысловае будаўніцтва, мала ў якіх мястэчках былі каналізацыйныя і валаправодныя абсталяванні, а хоць і былі, дык невялікі працэнт насельніцтва імі карыстаўся.

Як з гэтага вынікае, гаспадарчае становішча Беластоцкага ваяводства да 1939 г. было вельмі цяжкім.

Апошняя вайна вельмі моцна знішчыла невялікую народную гаспадарку, якая ў нас была да 1939 года. У выніку вайны вельмі моцна былі знішчаны нашы гарады. Напрыклад, Беласток у 75 працэнтах, а Ломжа ў 40 прац. і г. д.. Вайна амаль цалкам разбурыла ўсю прамысловасць, фабрычныя будынкі і абсталяванні. У 1944 годзе былі прыведзены ў дзейнасць толькі некаторыя прадпрыемствы, на якіх агулам працавала 690 рабочых.

У 15 прац. былі знішчаны ў выніку вайны вясковыя будынкі, а колькасць жывёлы ў параўнанні з 1939 годам паменшала на 40 працэнтаў.

Вайна вельмі моцна знішчыла чыгуначныя лініі і станцыі, школы, кіно, гандлёвыя пункты і г. д.

З такой спадчынай мы распачыналі ў 1944 г. свой старт да новага жыцця.

Сёння пасля 14 год цяжкай і самаахвярнай працы грамадства Беласточчыны, можам пахваліцца вялікімі дасягненнямі. На тэрыторыі ваяводства ёсць 691 прамысловае прадпрыемства, у тым ліку 104 вялікія фабрыкі і 587 меншых прадукцыйных прадпрыемстваў. У прамысловасці працуе сёння 39.688 рабочых. Пасля вайны мы пабудавалі некалькі вялікіх фабрык, на якіх працуе ад 2.000 да 6.000 рабочых. Некаторыя фабрыкі яшчэ толькі разбудоўваюцца, напрыклад, фабрыка металаапрацоўчая ў Беластоку, і тэкстыльная ў Замброве, ільназаводы ў Беластоку, Элку і Бельску - Падляскім, тытунёвы завод у Аўгустове, лесапільны завод у Чорнай Вёсцы, Аўгустове, Плацічне к/Сувалак, Голдапу і шмат іншых прадпрыемстваў розных галін прамысловасці. Рамеснікі ўтрымліваюць 5.144 майстэрняў розных бранжаў. На Беласточчыне развіваецца народная прамысловасць мастацкіх вырабаў. Не толькі ў краіне, але і заграніцай славяцца сваім харастом беластоцкія дываны, пакрывалы, абрусы і т. п.

Вялікія перамены адбыліся і ў сельскай гаспадарцы. У выніку сельскагаспадарчай рэформы ўтворана больш чым 4.000 новых сярэдніх сялянскіх гаспадарак.

Створаны новыя віды сацыялістычнай гаспадаркі — Дзяржаўныя сельскія гаспадаркі (ПГР), да якіх належыць 90.000 гектараў зямлі. Развіваецца добраахвотная сельскагаспадарчая кааперацыя. У апошні час рэалізуюцца на многа разлічаныя меліярацыйныя работы. Дагэтуль налічваецца 70.000 гектараў меліяраваных лугоў і сенажацяў, 1.017 (г. зн. 27,3 прац. агульнай колькасці) электрыфікаваных вёсак, 100 дзейных ветэрынарных пунктаў. На палях Беласточчыны працуе каля 1.500 трактараў і некалькі тысяч іншых сельскагаспадарчых машын.

У выніку павышэння сельскагаспадарчай культуры дасягаем значна большага ўраджаю з гектара, як збожжавых раслін, так і цукровых буракоў, тытуню і іншых культур. Загаспадараванне і меліяраванне лугоў і сенажацяў дапамагае росту жывёлагадоўлі.

Вялікія дасягненні маем і ў іншых галінах нашага жыцця.

У 1950 г. упершыню ў гісторыі былі адкрыты ў Беластоку 2 новыя вышэйшыя навучальныя ўстановы — Медыцынская Акадэмія і Інжынерны вячэрні інстытут, а ў 1955 годзе Настаўніцкая студыя, у якіх навучаецца амаль 2.000 моладзі.

За пасляваенныя гады пабудавана 290 пачатковых школ і некалькі дзесяткаў інтэрнатаў.

Хуткімі крокамі ідзе развіццё прафесіянальных школ. У сучасны момант на Беласточчыне ёсць 29 школ прафесіянальнага абучэння і 44 тэхнікумы і рамесніцкія вучылішчы розных спецыяльнасцей. Агульны лік вучняў у прафесіянальных школах — 12.678 чалавекі. Многа зроблена таксама ў галіне аховы здароўя — пабудавана 15 бальніц, значна павялічыўся лік дактароў, медсёстраў і акушэрак.

У 163 клубах і 8 дамах культуры развіваецца культурная дзейнасць. Аб шырока разгорнутай культурнай працы сведчаць 307 існуючых народных мастацкіх гурткоў, 300 бібліятэк, 2 музеі, 2 тэатры і 94 кінатэатраў і кінаклубаў, з якіх 62 знаходзяцца на вёсках.

Значна адбудаваліся нашы гарады, а сам Беласток так моцна змяніў свой выгляд, што тыя, якія памятаюць яго з даўнейшых гадоў, напэўна, не пазналі б сённяшняй сталіцы ваяводства.

Агульна можна сказаць, што загаіліся ваенныя раны, у многіх галінах значна перавысіўся стан гаспадарчага і культурнага развіцця ў параўнанні з 1939 годам. Так, развіваючы гаспадарку, культуру і грамадскае жыццё, наступаем крок за крокам наперад.

У сучасны момант мы працуем над перспектывамі развіцця нашай гаспадаркі да 1965 г. Ужо сёння выразна відаць напрамкі і заданні ў далейшым развіцці прамысловасці нашага ваяводства.

Перш за ўсё прадугледжана шырокае развіццё прамысловасці будаўнічых матэрыялаў і спажывецкай прамысловасці, абапіраючыхся на базе мясцовай сыравіны.

Будзе разбудавана і мадэрнізавана тэкстыльная прамысловасць. Вялікая ўвага звяртаецца на актывізацыю ўсіх гарадоў ваяводства, шляхам размяшчэння ў іх розных новых прадпрыемстваў. План прадугледжвае, што да 1965 года пабудуем новыя прадпрыемствы, у якіх будзе працаваць дадаткова 20.000 рабочых.

Асаблівая ўвага будзе звернута на далейшае развіццё сельскай гаспадаркі, меліярацыю, электрыфікацыю і механізацыю працы.

У плане намечана пабудова новых чыгуначных ліній: Ломжа — Кольна — Длутова — Піш, Саколка — Аўгустаў — Сувалкі, і загаспадараванне маляўнічых турыстычных куткоў нашай зямлі, як: Аўгустоўска - сувальскае паазёр'е, раён Белавежскай пушчы і раён Курпяў.

У далейшым будзем будаваць новыя дамы, бальніцы, кінатэатры, школы, магазіны, крамы і інш.

Нашым імкненнем ёсць імкненні зрабіць Беласточчыну багатай, больш заінвеставанай, каб з году ў год узрасталі і паляпшаліся бытавыя і сацыяльныя ўмовы яе насельніцтва.

А. АМІЛЬЯНОВІЧ 12)

КАЛІНОЎШЧЫКІ

А ў той жа час атрад імя Кастуся Каліноўскага з-пад Езафова быў вымушаны перайсці ў іншае месца. Ад усходу прыйшлі цэлыя калоны нямецкага войска, займаючы непадалёку пазіцыі. Ва ўмоўленым месцы пад дрэвам Карпюк пакінуў Яроцкаму картку, у якой напісаў, што ўвесь атрад будзе знаходзіцца ў перацёскім урочышчы.

Яшчэ ў гадах 1863—64 у гэтым раёне таксама дзейнічалі атрады паўстанцаў, якія былі падпарадкаваны Кастусю Каліноўскаму — паўстанцкаму дыктатару Беларусі і Літвы. Адзін з гэтакіх паўстанцкіх атрадаў знаходзіўся менавіта ў перацёскім урочышчы. Неспадзявана напалі на яго казакі, якія разграмілі ўвесь паўстанцкі лагер. Па сённяшні дзень на гэтым месцы знаходзіцца супольная паўстанцкая магіла.

Партызаны акружылі магілу і змоўклі.

— Таварышы, — загаварыў Карпюк, — у гэтым месцы 81 год таму назад адбыўся трагічны бой паміж войскамі цара і паўстанцамі нашага суродзіча. Плячо ў плячо змагаліся тут беларусы і палякі за супольную справу незалежнасці ўсіх народаў.

Доўга Карпюк расказваў пра геройскія подзвігі легендарнага Кастуся Каліноўскага, аб яго праграме грамадскіх і палітычных рэформаў. Ад слоў Карпюка, ад парослай мохам магілы веяла гісторыяй.

На партызанскі лагер выбралі месца пасярод дрыгвы — на невялікай палянцы. Па загаду Карпюка па вёсках разышліся партызанскія патрулі, каб сцягнуць людзей у лес разам з іх статкам. Вызначылі мейсцы на лагеры.

Атрад Карпюка арганізаваў 7 такіх лагераў, дзе знайшлі сабе сховішча некалькі тысяч чалавек, забраўшы з сабою коней, жывёлу і частку маёмасці. Кожны такі лагер меў свайго каменданта, які ўтрымліваў сувязь з Карпюком. Партызанскія патрулі ахоўвалі гэтыя лагеры.

А патруль Яроцкага спяшаў, як мог пад Езафова. Усе лясныя дарогі былі завалены нямецкім войскам. Часамі даводзілася доўга чакаць, каб падабраць момант і перабегчы на другі бок.

Аб тым, што атрад адыйшоў у Перацёсы, Яроцкі яшчэ не ведаў.

Прыйшлі на ўмоўленае з Карпюком мейсца. Спыніліся ў кустах. Далей ісці было немагчыма. Усюды немцы. Непадалёку страляла артылерыя. Што рабіць? Як дайсці да умоўленага месца?

На змярканні тром партызанам удалося падпаўзці пад дрэва, дзе была схавана картка ад Карпюка. У кустах пры святле запаленай запалкі прачыталі, што атрад перайшоў у перацёскія гушчары. Без адпачынку рушылі ў дарогу. Раніцаю сустрэліся з атрадам «Звязда», які таксама накіраваўся да перацёскага ўрочышча. У багны ўцякалі натоўпы акалічнага народу.

Яроцкі перадаў Карпюку ўказанні са штаба брыгады. Ад атрада ва ўсе бакі ішлі патрулі, якія назіралі за рухам немцаў.

Апоўдні атрад заняўся абедам. Нечакана да Карпюка прыбеглі два партызаны з назіральнага пункта і далажылі, што ад фронта проста на месца стаянкі атрада ідзе лесам вялікая група нямецкага войска. Пасля кароткай нарады камандаванне атрада вырашыла дзейнічаць. Некалькіх партызан выслалі ў разведку, а да атрада «Звязда» пабег сувязны.

Рэшта атрада, раскінуўшыся ланцугом, рушыла насупраць нямецкага атрада, займаючы пазіцыю на ўскраіне невялікай сенажаці. Спераду чуліся размовы і трэскі зламаных галінак. Здавалася, што ідзе цэлая лінія фронта. Па другі бок сенажаці выйшла з лесу каля дваццаці немцаў. Карпюк, які стаяў у кустах выбег на сенажаць і падняўшы ўгору аўтамат крыкнуў з цэлай сілы — Стань! Куды ідзеш!?

Немцы здзіўлена прыпыніліся. Карпюк па-нямецку загадаў скласці зброю і заявіў ім, што іх абкружыў савецкі парашутны дэсант. Не чакаючы адказу Карпюк і Дзімітр Карповіч падбеглі да аслупянелых немцаў. Быў напружаны момант Карпюк растлумачыў немцам, каб як найхутчэй выклікалі свайго камандзіра для перагавораў аб здачы аружжа.

Так склалася, што трое немцаў, ідучы ў першым ланцугу не чула і не бачыла ўсёй гэтай сцэны на сенажаці. Ідучы наперад, налезлі «вока ў вока» на Мішку - Кулямётчыка. А ён, доўга не думаючы, засёк па іх з кулямёта. Па ўсёй лініі, як з аднаго, так і з другога боку пасыпаліся стрэлы. Карпюк і стаячая пры ім група немцаў пачалі крычаць, каб

Што перашкаджае ў працы аддзелаў БГ-КТ

У пераважаючай меры канкрэтная дзейнасць нашага Таварыства залежыць ад яго павятовых і гарадскіх аддзелаў. Але гэтыя аддзелы ў сваёй працы сустракаюцца з вялікімі цяжкасцямі. Галоўнай перашкодай у развіцці дзейнасці з'яўляецца тое, што не здолелі зацікавіць ёю шырэйшага актыву. Шмат вінаваты кіраўнікі аддзелаў. Сваю дзейнасць слаба каардынуюць з дзейнасцю дзяржаўных і партыйных органаў - рад нарадовых і парткамітэтаў. А калі і прабуюць навязаць з імі сувязь, дык трактуюць гэта пераважна ў вузкім сэнсе арганізацыі гурткоў.

Хіба занадта не памыляюся, калі скажу, што большасць праўленняў аддзелаў трактуе сваю працу ў ізаляцыі ад агульных кірункаў жыцця. У значнай частцы нашага мізэрнага актыву яшчэ пануе псіхоз з міжваенных часоў санацыйнай улады, калі ўсё трэба было рабіць выключна ўласнымі скромнымі сіламі.

Дзейнасць Беларускага таварыства ў вёсцы. Тут у першую чаргу справа ў пашырэнні мастацкай самадзейнасці. Наракаем часта на недахоп грашовых сродкаў, адпаведных памяшканняў і г. д. А чаму не зацікавіць нашай мастацкай самадзейнасцю праўленні ГС-аў? Як вядома, яны маюць адпаведныя сумы грошай на справы культуры. У большасці выпадкаў гэтыя грошы не выкарыстоўваюцца.

У мястэчках існуюць павятовыя дамы культуры. Ці наш актыў не ведае аб тым, што гэтыя дамы культуры абавязвае таксама праца над развіццём нацыянальнай культуры нацыянальных меншасцей. Аднак яны не заўсёды маюць магчымасць развіваць гэтакую працу. Дык чаму ж тут не быць нашым праўленням аддзелаў ініцыятарамі цеснага супрацоўніцтва з дамамі культуры?!

Гэта вырашыла б праблему памяшкання, карыстання адпаведнымі музычнымі інструментамі, у многіх выпадках нават справу належнага інструктажу для мастацкай самадзейнасці. Беларускае насельніцтва пражывае цеснай масай на акрэсленай тэрыторыі і мае сваю спецыфіку. Партыя і Урад сваю палітыку сярод беларусаў хоча рэалізаваць на беларускай мове, — гаварылася на Пленуме. Таму карэнны ўздым дзейнасці і аўтарытэту БГ-КТ можа адбыцца толькі пры шырокім уключэнні Таварыства ў грамадскую і культурную дзейнасць данай мясцовасці, ці павета.

С. ЯНОВІЧ

«Дзеці — наш скарб»

«Дзеці — дарагі скарб — гэта нашая будучыня»... Як жа часта мы чуем гэтыя словы. Каб наша будучыня была светлая, шчаслівая і радасная, трэба гэты «дарагі скарб» навучыць і выхаваць так, каб ён мог стварыць гэтую радасную будучыню. Хачу сёння напісаць аб тым, што многія бацькі не звяртаюць увагі на тое, што робяць перад дзяцьмі і як прымаюць гэта дзеці. Гэтыя справы вядомы мне тым лепш, што працую я настаўніцай.

Не аб гэтым хачу я аднак напісаць. Што мне баліць найбольш у маёй настаўніцкай працы?

Дзеці лаюцца. Спаткалася я з гэтым з першых дзён сваёй працы. Часта на ўроку, калі хачу пераканацца, ці дзіця ўпэўнена дакладна ў тым, што гаворыць, пачынаю супрацівіцца яму. Тады яно пачынае бажыцца і то вельмі непрыгожымі словамі. Мяне гэта вельмі зацікавіла. Нарэшце прыйшла да вываду, што галоўнай прычынай з'яўляецца неасцярожнасць бацькоў і дарослых наогул, якія не зважаючы на дзяцей, гавораць пры іх розныя некультурныя словы, а дзеці чуюць гэта і потым паўтараюць, нават не разумеючы.

Аднойчы пачынаю гаварыць з дзяцьмі аб гэтым шчыра. Яны здзіўлена адказваюць: «Мы не ведалі, што гэта такія брыдкія словы, у нас усе гавораць, то і мы . А 8-гадовы Жэня пытае мяне: «То чаму мой тата так брыдка гаворыць, ён жа знае хіба, што не трэба так гаварыць?».

Размаўляю з Жэнікам, і з яго слоў вынікае, што тата вельмі часта лаецца, а Жэня навучыўся ад яго. Хлопчык абяцае мне: «Я скажу тату, каб не гаварыў такіх дрэнных слоў».

Ці гэта аднак паможа?

Бацькі не звяртаюць увагі на тое, што нахочучы вучаць дзіця дрэннаму. Дарагія бацькі, не думайце, што дзіця, калі падрасце, зразумее і не будзе рабіць дрэнна, што не важна тое, чаго навучыцца малым. О не! Якое зярно пасееш, такі плён вырасце.

ЗОЯ АЛЕКША
Кіраўнік школы
ў Каматоўцах

Гарцэрскі чын і песня

У Гайнаўскай прафесіянальнай школе ёсць гарцэрская дружына імя Тадэуша Касцюшкі, якая называецца «сапёрскай» дружынай. Чаму так называецца, паслухайце.

Кіраўніком дружыны з'яўляецца Уладыслаў Невядомскі. Дружына налічвае 35 гарцэраў. Хлопцы ўмеюць майстраваць, і У. Невядомскі ўтварыў з іх калектыў маладых майстраў, слёсараў, сталяроў, маляроў і г. д. Вясною гарцэры хадзілі са сваім кіраўніком будаваць масткі на вадацёках. Такім чынам яны пазналі працу сапёраў.

Цяпер «сапёры» знайшлі сабе іншую працу. Яны пастанавілі выконваць дробныя рамонты ў памяшкальных будынках. На пачатак адрамантавалі ўсё ў будынках, дзе знаходзіцца Камендатура Гуфца ў Гайнаўцы па вул. Марыяна Бучка. Гарцэры рамантуюць замкі, дзверы і вокны, іншыя малююць.

Днямі І. Невядомскі стаў арганізоўваць са сваімі гарцэрамі калектыў песні і танца «Лютня». Калектыў налічвае 20 гарцэраў. У праграме знаходзяцца песні польскія, беларускія і рускія. Танцы калектыў будзе выконваць у народных убораx.

Неўзабаве калектыў «Лютня» выступіць на гайнаўскіх сцэнах.

Гарцэры ў часе працы ў Камендатуры Гуфца ў Гайнаўцы.

Тэкст і фота — А. А.

24 снежня г. г. спаўняецца 160 гадавіна з дня нараджэння

Адама Міцкевіча

Народнасць паэзіі Міцкевіча, глыбіня пранікнення паэта ў душу народа, веданне яго дум і спадзяванняў, вуснай творчасці, побыту, прыроды — сапраўды здзіўляе. Міцкевіч уладаў надзвычайным дарам імправізацыі, што сведчыць не толькі аб выключнай здольнасці, а і аб вялікім багацці яго ўнутранага свету. Гэты дар збліжае паэта з народнымі песнярамі, складальнікамі былін, дум, казак і песень. На народнай творчасці грунтуецца яго велічны эпас, — паэмы «Дзяды», «Гражына» і асабліва «Пан Тадэуш».

Радасна ўсведамляць, што любоў да творчасці народа і веданне яе прывілі Міцкевічу ў маленстве простыя людзі нашай добрай Навагрудчыны, што яго музу многія гады натхнялі беларускія азёры і лясы. Тут ён упершыню пачуў ад жанчыны, якая працавала ў доме бацькоў, песню і казку, палюбіў і запомніў іх, і праз вялікі час, вяртаючы зборнікі фальклору, гаварыў, што яму гэта ўсё знаёма, што мог бы аднавіць усе мелодыі, і папраўляў тэксты песень так, як ведаў іх з маленства. Тут пазнаў ён першае і, можа, адзінае каханне з усімі яго смуткамі і радасцямі. Тут ён на ўсю шырыню маладое душы палюбіў народ.

ЯКУБ КОЛАС

Да Нёмана

Нёман, родны мой Нёман! Празрыстай вадою
Ты абмываў мне калісьці малому далоні,
Плыў па табе я, пакінуўшы родныя гоні,
У землях далёкіх шукаць свайму сэрцу спакою.

Бераг высокі, пакрыты расістай травою;
Тут Лаура фіялкамі ўквечвала скроні,
Мілы вобраз яе ў тваім чыстым улонні
Муціў я не раз гарачай юнацкай слязою.

Нёман, рака мая! Дзе тыя даўнія хвалі?
Дзе тое шчасце? Лепшыя нашы намеры?
Светласць дзяцінства, поўная радаснай веры?

Дзе ён, бурлівы парыў мой у светлыя далі?
Дзе вы, Лаура сябры? Не адчыняюцца дзверы.
Усё прамінула, жыццё толькі слёз не забрала.

Пераклад Ю. ГАЎРЫКА

Акерманскія стэпы

Я выплыў на прастор сухога акіяна;
Воз, быццам лодка, тоне, ў зелені нырае,
У хвалях кветак, шумных траў, мінаю
Здалёк каралавыя астравы бур'яну.

Цямнее. Не відаць ні шляху, ні кургана.
Для лодкі пуцяводных ў небе зор шукаю;
Там воблака блішчыць? Ці золак там палае?
Не, гэта — Днестр і ўсходзіць лампа Акермана.

Як ціха! Спынімся! Я жураўоў лёт чую,
Якіх бы нават сокал быстры не угледзеў;
І як матыль калыша кветку палявую,

Як з шорахам вуж прапаўзае недзе.
У гэтай цішыні так чутка ўсё лаўлю я,
Што чуў бы гук з Літвы. — Ніхто не кліча, едзем!

Пераклад М. ТАНКА

спыніць агонь. Па загаду Карпюка група партызан выбегла з кустоў і акружыла перадавы атрад немцаў. Сярод акружаных знаходзілася двое пада-фіцэраў. Да іх звярнуўся Карпюк, распытваючы, дзе іх камандзір. Немцы паклікалі свайго обер-лейтэнанта, які паволі выйшаў з недалёкіх кустоў. Партызаны падвялі яго да Карпюка, які пачаў дамагацца, каб уся нямецкая часць склала зброю, бо знаходзіцца ў катле.

Гітлеравец пагардліва паглядзеў на партызан і са злосцю прамовіў: — Nichts desant, alles bandit!

Па загаду Карпюка партызаны разброілі немцаў і пагналі да месца стаянкі атрада. Рэшта немцаў разбеглася па лесе, пакінуўшы на месцы ўсё вайсковае абсталяванне. Быў гэта нямецкі батальён 367 палка пяхоты. Налічваў 250 салдат. Пры палонным нямецкім афіцэры Карпюк знайшоў многа ўсялякіх важных штабных карт, планаў і рысункаў, а таксама шмат каштоўных дакументаў.

Настаў пагодны ліпеньскі вечар. Ніхто з партызан нават і не падумаў, што гэта ўжо апошні вечар у іх партызанскім жыцці. З усіх бакоў даносіўся страшэнны гул франтавых баёў. Карпюк загадаў перамясціцца ў другі квартал. Атрад забраў палонных салдат і на новае месца стаянкі выбраў густы лясны хмызняк. Разам з патрулём Карпюк адыйшоў у разведку пад вёску Каралёвае Стойла. Ужо сцямнела, калі над галовамі партызан засвістаў артылерыйскі снарад і непадалёку разарваўся. Зашахацелі па кустах асколкі. Потым пачалі рвацца яшчэ снарады. Дзе хто мог, там капаў акопы. Некаторыя партызаны першы раз у жыцці перажывалі артылерыйскую атаку. Снарады пачалі рвацца адзін за другім. Пад самыя верхавіны сосnaў ляцела зямля, падалі дрэвы, у вочы ўядаўся дым. Была гэта жудасная ноч.

Цяжка было дадумацца, чаму немцы абстралялі гэты квартал лесу, дзе ў плыткіх акопах сядзелі партызаны атрада Кастуся Каліноўскага. Мабыць, салдаты з разгромленага нямецкага батальёна вярнуліся да свайго камандавання і паведамілі аб арыентацыйнай стаянцы партызан. Над ранкам сціх артылерыйскі агонь. Недзе з глыбі лесу чуўся вясёлы спеў — гэта вяртаўся з разведкі Карпюк. Убачыўшы вялізныя ямы і паломаныя дрэвы, распытаў перш, ці ўсе жывыя і здаровыя, а потым выкрыкнуў на ўвесь лес:

— Сябры! Савецкія танкі знаходзяцца ўжо за пераца ёскім лесам і ідуць на Беласток! Мы свабодныя! Урра!!!

У настаўшую цішыню хлынуў адзін вялікі крык — Уррра!!! Карпюк заявіў, што да раніцы атрад застанецца пакуль на месцы, а потым пойдуць на сустрэчу з Савецкай Арміяй. Ноччу такая сустрэча была крыху небяспечнай, фронт стаяў яшчэ недалёка.

Цяжка было дачакацца дня. Проста не верылася, што гэта канец, што ўжо надыйшло вызваленне і што лес ужо болей не будзе ім хатаю.

Чуць золак паказаўся на небасхіле, а партызанская разведка ўжо рушыла на пошукі часці Савецкай Арміі. Не мінула і паўгадзіны, як разведчыкі вярнуліся назад і радасна далажылі, што ў двух кіламетрах ад месца іх стаянкі знаходзіцца савецкая вайсковая часць.

Карпюк пастроіў партызанскі атрад. Палонных абкружыў патруль і рушылі насустрач.

Была раніца 22 ліпеня 1944 года. Атрад імя Кастуся Каліноўскага ішоў ляснoй сцяжынкаю. Партызаны крочылі смела. Кусты ўжо не пагражалі болей засадамі. Перад імі паміж дрэў паказаўся нейкі коннік. Яшчэ мінута, і партызаны навыперадкі пабеглі да яго. Сцягнулі яго з каня і пачалі падкідаць угору. Быў гэта мардаты ўральскі хлапчук, які ўсцешыўся гэтай сустрэчай не менш саміх партызанаў. А ім быў ён сімвалам свабоды.

Паўкіламетра адгэтуль, каля вёскі Случанка, адбылася сустрэча партызан з савецкай вайсковай часцю. Радасць была вялікая...

Камандзір часці ў чыне палкоўніка ўзыйшоў на пень. Ад імя Савецкай Арміі вітаў партызанскі атрад імя Кастуся Каліноўскага.

Па лесе неслася рэха доўгіх «уррра». Праз гадзіну салдаты развіталіся з партызанамі і пайшлі на Беласток у бой, а атрад накіраваўся ў вёску Езафова, дзе знаходзіўся штаб савецкай дывізіі. Тут палонных перадалі ў распараджэнне штаба. Камандзір дывізіі, азнаёміўшыся з даручанымі Карпюком дакументамі, якія ён адабраў ад нямецкага афіцэра, быў вельмі ўзрадаваны і сардэчна дзякаваў яму. У планах знаходзіліся ўсе даныя аб нямецкіх абаронных лініях на Беласточчыне,

(Працяг на стар. 8)

Праблема сусветнай пісьменнасці

Здавалася б, у наш век, у век цывілізацыі і прагрэсу, дзіўна было б ставіць пытанне:

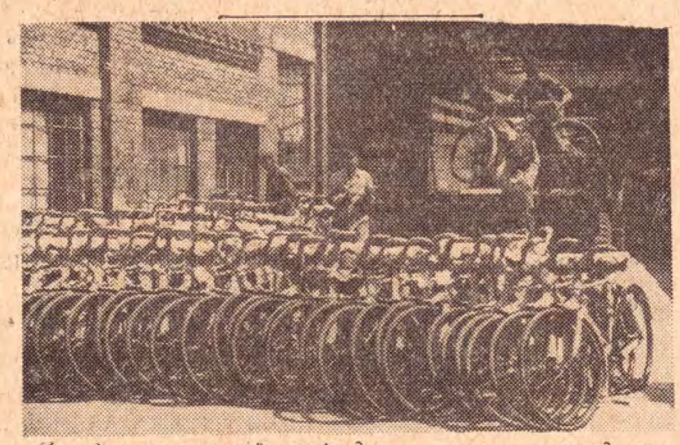
Вучацца грамаце дзеці сельскіх мясцовасцей у Балівіі, дзе вельмі востра паўстала праблема непісьменнасці.

ці павялічваецца сусветная колькасць непісьменных? А тым не менш, трэба адзначыць, што гэтае пытанне, пытанне, на якое дасць адказ сусветны перапіс насельніцтва, які павінен быць закончан да 1960 года, хвалюе многіх людзей.

У сучасны момант (па перапісу 1950 года) колькасць непісьменных свету складае 700.000.000 чалавек, г. зн. 2/5 усяго чалавецтва. Амаль у палове краін і тэрыторый непісьменным з'яўляецца 50 ці больш працэнтаў дарослага насельніцтва.

Становішча, пры якім колькасць непісьменных расце ці застаецца нязменнай, у той час як працэнт іх у адносінах да агульнай колькасці насельніцтва падае, зусім не з'яўляецца такім незвычайным, як гэта можа паказацца. Возьмем, напрыклад, Бразілію. Згодна з дадзенымі апошняга перапісу (1950 год) лік непісьменных дасягае 15,3 мільёна, што складае 50,6 працэнта колькасці насельніцтва. Па перапісу 1900 года, было 6,3 мільёна непісьменных (65,3 працэнта дарослага насельніцтва), па перапісу 1920 года — 11,4 мільёна непісьменных (64,9 прац.), па перапісу 1940 года — 13,3 мільёна (56,1 прац.).

Значыць, у той час, як працэнт непісьменнасці ў Бразіліі ўвесь час зніжаўся, абсалютная колькасць непісьменных павялічвалася, што тлумачыцца вялізным ростам насельніцтва, ад якога адставалі мерапрыемствы па забеспячэнню начальнага навучання дзяцей і дарослых.

Паводле паказчыкаў сямігадовага плана гаспадарчага развіцця Польшчы 1959—1965 будзе выраблены каля пяці мільёнаў веласіпедаў і паўтара мільёнаў матацыклаў, скутэраў і мотавеласіпедаў.

Аналагічнае становішча наглядаецца ў Егіпце, Індыі, Турцыі і інш.

У асобных краінах назіраюцца рэзкія хістанні ў памерах непісьменнасці паміж гарадскім і вясковым насельніцтвам, паміж мужчынамі і жанчынамі, старымі і маладымі, паміж рознымі этнічнымі групамі насельніцтва.

Амаль усюды працэнт непісьменных у сельскіх раёнах вышэйшы, чым у гарадах. Асабліва вялікая рзніца наглядаецца ў Бразіліі, ЗША, Панаме, Венезуэле і інш.

Як правіла, сярод жаночага насельніцтва налічваецца большы працэнт непісьменных, чым сярод мужчын. Асабліва значныя разыходжанні наглядаюцца ў Турцыі, Грэцыі, Югаславіі, Егіпце, Індыі і інш.

Аднак ёсць некалькі краін, дзе сярод жанчын сустракаецца менш непісьменых, чым сярод мужчын (напрыклад, на Кубе, на Бярмудскіх астравах).

Хістанні ва ўзроўні пісьменнасці сярод розных этнічных груп насельніцтва сустракаюцца вельмі часта. Дастаткова сказаць, што ў ЗША ў 1952 годзе працэнт непісьменных сярод белага і каляровага насельніцтва складаў адпаведна 1,8 і 10,2 працэнта, а ў Паўднёва-Афрыканскім Саюзе ў 1946 годзе сярод тубыльнага насельніцтва было 72 працэнты непісьменных, у той час, як сярод белага насельніцтва налічвалася менш 2-х працэнтаў непісьменных.

Ясна, што скарачэнне колькасці непісьменных сярод дарослых знаходзіцца ў прамой залежнасці ад пашырэння пачатковай школьнай адукацыі. Калі б ў краіне на працягу доўгага часу існавала сістэма ўсеагульнага навучання для дзяцей школьнага ўзросту, то з цягам часу колькасць непісьменных сярод дарослых зменшылася б да мінімума.

Так, напрыклад, у Францыі, дзе пачатковая адукацыя стала з 1881 года бясплатнай, а з 1882 года абавязковай, колькасць непісьменных у краіне хутка знізілася з 16,5 працэнта ў 1901 годзе да 3,3 працэнта ў 1946 годзе. У ЗША да 1918 года ва ўсіх штатах меліся законы аб абавязковым навучанні, у выніку гэтага ў сучасны момант колькасць непісьменных у краіне знізілася да 2,5 працэнта.

А ў той жа час у Бразіліі, дзе да гэтага часу не ўведзена ўсеагульнае абавязковае навучанне, колькасць непісьменных у перыяд паміж 1900 і 1950 гадамі знізілася мала прыкметна — з 65 да 51 працэнта.

У царскай Расіі, па дадзеных перапісу 1897 года, звыш 75 прац. насельніцтва ва ўзросце старэй 9-ці год не ўмела ні чытаць, ні пісаць.

Нездарм У. І. Ленін гаварыў, што «Такой дзікай краіны, у якой бы масы народа настолькі былі абрабаваны ў сэнсе адукацыі, свету і ведаў, — такой краіны ў Еўропе не засталося ніводнай, акрамя Расіі».

У сучасны момант у Савецкім Саюзе даўно ўжо ажыццёўлена ўсеагульная пачатковая і сямігадовая адукацыя і завяршаецца пераход да ўсеагульнай сярэдняй адукацыі. Вучыцца ў СССР 50,4 мільёны чалавек — кожны чацверты жыхар краіны. За апошнія 10 год колькасць бібліятэк у Савецкім Саюзе павялічылася на 147.400 і складае цяпер 400 тысяч — адна бібліятэка на кожныя 500 чалавек насельніцтва.

* * *

Страшная трагедыя непісьменнага. Непісьменны чалавек, хоць ён і не дурнейшы за іншых, зусім як малое дзіця. Часта яго дэнервуе, нават радыё, кіно.

Непісьменны чалавек не толькі не можа павышаць матэрыяльнага ўзроўню жыцця. Ён не можа прымаць разумнага і актыўнага ўдзелу ў арганізацыі грамадства, у жыцці свайго народа, каб быць дастойным імя Чалавека.

У Народнай Польшчы ёсць умовы для канчатковай ліквідацыі непісьменнасці. Некаторыя ж грамадзяне не дааацэньваюць трагедыі непісьменнага чалавека. Не даюць магчымасці дзецям вучыцца.

А як жа цяжка прыходзіцца расплачвацца потым дзецям за памылку бацькоў...

А. ЧЭЧУГА

Здабываюць пачатковую адукацыю

Ужо некалькі год у пасёлку Чарромуха, Гайнаўскага павета, існуе вячэрні курс для дарослых, якія не маюць закончанай пачатковай адукацыі. Ініцыятарамі і выкладчыкамі гэтага курса з'яўляюцца настаўнікі мясцовай школы на чале з Л. Бартосяк.

Дзякуючы гэтаму курсу, шмат працоўных Чаромухі атрымала пачатковую адукацыю і магчымасць далейшай навукі. Сёлета на курс ходзіць 65 жыхароў Чаромухі. Гэта пераважна рабочыя чыгункі. Навука на курсе працягваецца 5 месяцаў. За гэты час курсанты вывучаюць праграму пачатковай школы.

Несумненна, што і ў іншых мясцовасцях вельмі прыдаўся б падобны курс. (вб)

Вучыся ўмеру добрым манерам

У тэатры і кіно

У тэатр, кінатэатр, у клуб прыходзіць трэба своечасова, каб не перашкаджаць сабраўшымся. У глядзельнай зале кінатэатра мужчына здымае галаўны ўбор, жанчына можа гэтага не рабіць, калі толькі яе капялюш не перашкаджае седзячым ззаду яе. У тэатры, у кіно, у цырку, на стадыёне — усюды жанчыне прапануюць лепшае месца.

Некаторыя маюць прывычку — у час тэатральнага прадстаўлення шамацяць праграмай або газетай (знаходзячыся ў тэатры з дамай, непрыстойна чытаць у антракце газету або кнігу), падаваць рэплікі, захапляючыся або абураючыся, услух выказваць свае заўвагі з повадy зместу п'есы або ігры акцёраў. Аб усім тым, што датычыцца спектакля, можна пагаварыць у антракце або дома. Калі вы апладзіруеце, то не выходзьце за рамкі дазволенага, як гэта робяць няўмеру заядлыя паклоннікі і паклонніцы некаторых артыстаў.

Са спектакля, які вам не спадабаўся, можна пайсці, толькі гэта патрэбна зрабіць у антракце, а не так, як гэта робяць некаторыя: падымаюцца з месца раней, чым апусціцца заслона. Пакідаць спектакль за некалькі мінут да заканчэння спектакля няма сэнсу. Вы не атрымаеце поўнага ўяўлення, не гаворачы ўжо аб тым, што сваім заўчасным уходам са спектакля вы перашкаджаеце суседзям дагледзець п'есу спакойна да канца.

Пасляваеннае будаўніцтва

(Працяг са стар. 3)

Вынікам вялікіх клопатаў урада аб расшырэнні вытворчасці і ўмацаванні калгасаў з'явіўся рост прыбыткаў калгасаў і калгаснікаў. Калі ў 1952 годзе ў рэспубліцы было ўсяго 42 калгасы, грашовы прыбытак якіх перавышаў 1 мільён рублёў, у 1955 годзе — 916, то ў 1956 годзе іх стала ўжо больш 1.340.

У 1957 годзе ў сярэднім на адзін калгас прыходзілася звыш 1 мільёна рублёў грашовага прыбытку.

У адказ на заклік Камуністычнай партыі ў бліжэйшыя гады дагнаць Злучаныя Штаты Амерыкі па вытворчасці малака і мяса на адзінку насельніцтва, сельскія працаўнікі рэспублікі ўключыліся ва ўсенароднае сацыялістычнае спаборніцтва за рэзкае павелічэнне прадуктаў жывёлагадоўлі і за кароткі час дабіліся высокіх вытворчых паказчыкаў. Цяпер сацыялістычная сельская гаспадарка рэспублікі знаходзіцца на крутым ўздыме.

На ўвесь Савецкі Саюз славіцца сваімі поспехамі калгас «Рассвет» Кіраўскага раёна, імя БВО Любанскага раёна, імя «1-Мая» Слуцкага раёна, імя Гастэлы Мінскага раёна і іншыя. Яны паказваюць прыклад таго, як трэба развіваць усе галіны грамадскай гаспадаркі, павышаць яе таварнасць, паляпшаць дабрабыт калгаснікаў. Калгас імя Гастэлы, Мінскага раёна, напрыклад, у 1957 годзе атрымаў мяса на 100 гектараў зямлі 66,7 цэнтнера, малака 375 цэнтнераў. Гэта цудоўныя вынікі, але калгаснікі гэтага калгаса ў гэтым годзе змагаюцца за 100 цэнтнераў мяса і 500 цэнтнераў малака на 100 гектараў зямлі.

Поспехі, дасягнутыя ў развіцці сельскай гаспадаркі Беларусі, высока ацэнены партыяй і ўрадам. У студзені 1958 года Вярхоўны Савет СССР прысвоіў 32-м перадавікам калгаснай і саўгаснай вытворчасці высокае званне Героя Сацыялістычнай Працы. 4.970 перадавікоў сельскагаспадарчай вытворчасці былі ўзнагароджаны ардэнамі і медалямі Савецкага Саюза.

Усёй рэспубліцы вядома імя гераіні працы, свінаркі калгаса «Радзіма» Капыльскага раёна Надзеі Іванаўны Букатай. Многа зрабіла яна для роднага калгаса. У 1957 годзе Надзея Іванаўна адгадавала 200 галоў свіней і здала дзяржаве звыш 200 цэнтнераў свініны. Н. І. Букатая цяпер дэпутат Вярхоўнага Савета СССР. Яна з гонарам апраўдвае гэтае давер'е верна служыць свайму народу.

Добрых паказчыкаў па вырошчванню маладняку і адкорму свіней дабіліся многія работнікі свінаводчых ферм, калгасаў і саўгасаў. Свінарка з калгаса імя Гастэлы, Мінскага раёна, Зянкевіч Г. І. за 1957 год адгадавала 406 свіней. Свінарка Кракасевіч В. В. з калгаса імя Дзяржынскага Слуцкага раёна адгадавала 328 свіней, Пахоціна М. А. з калгаса «Новы быт» Мінскага раёна — 298 свіней.

Далёка за межамі Мінскай вобласці вядома імя знатнай даяркі сельгасарцелі «Савецкая Беларусь» Алены Пятроўны Акуліч. За адзін толькі 1957 год яна дабілася прыбаўкі 1047 кг. малака ад каровы. Алена Пятроўна надаіла ад кожнай замацаванай за ё. каровы ў сярэднім 5.061 кг. малака. Калгасы Беларускай ССР, як і ўсёй савецкай краіны, паспяхова пераадолеўшы пасляваенныя цяжкасці, мацнеюць і багацеюць, дабіваюцца новых поспехаў у развіцці сацыялістычнага земляробства. Па некаторых галінах сельскай гаспадаркі Беларусь займае віднае месца ў агульнасаюзнай вытворчасці. Ёй належыць, напрыклад, другое месца ў СССР па пасеву ільнудаўгунцу, трэцяе месца па пасевах бульбы і канаплі і чацвертае месца па вытворчасці малака і мяса.

Яшчэ большыя перспектывы ў развіцці калгасаў адкрыліся пасля таго, як па рашэнню лютаўскага Пленума ЦК КПСС 1957 года ў мэтах далейшага ўздыму калгаснай вытворчасці былі рэарганізаваны машынна - трактарныя станцыі (1957), тэхніка перадана калгасам, а затым летам 1958 года Савецкі ўрад вырашыў змяніць парадак пастаўак сельгаспрадуктаў дзяржаве і перайсці да дзяржаўных закупак гэтых прадуктаў у калгасах.

Аднак, побач з вядомымі поспехамі, у сельскай гаспадарцы Беларусі яшчэ не пераадолена адставанне па ўраджайнасці сельскагаспадарчых культур і развіццю грамадскай жывёлагадоўлі. Некаторыя калгасы ўсё яшчэ атрымліваюць нізкія ўраджаі. Прадстаўнікі калгаснай вёскі ажыццяўляюць у сучасны момант цэлы шэраг мерапрыемстваў, намечаных Цэнтральным Камітэтам Камуністычнай Партыі Беларусі і ўрадам рэспублікі па павышэнню ўраджайнасці сельскагаспадарчых культур і прадукцыйнасці жывёлы ў калгасах і саўгасах.

Н. КАМЕНСКАЯ

Хроніка БГ-КТ

5 снежня адбыўся чарговы сход дыскусійнага клуба пры Варшаўскім аддзеле БГ-КТ. На сходзе выступіў з гутаркай старшыня Галоўнага Праўлення БГ-КТ Уладзімір Станкевіч, які расказаў аб дзейнасці Таварыства ў Польшчы.

* * *

13 снежня ў памяшканні ТПП-Р у Беластоку адбылося супольнае пасяджэнне Ваяводскага Праўлення ТПП-Р з кіраўніцтвам Галоўнага Праўлення БГ-КТ у справе ўрачыстага святкавання 40-годдзя Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі.

* * *

14 снежня адбылося чарговае пасяджэнне ГП БГ-КТ, на якім абмеркавана падрыхтоўку да святкавання 40-й гадавіны БССР і працу прадпрыемства «Betesca».

У сувязі з юбілеям БССР пастаноўлена арганізаваць вечары прысвечаныя гэтай даце, выдаць сценгазету і зборнік вершаў членаў Літаратурнага аб'яднання пры рэдакцыі «Ніва». Зборнік рыхтуецца як грамадскае абавязацельства ў гонар слаўнай гадавіны беларускага народа.

* * *

У нядзелю, 14 снежня для членаў Гарадскога Аддзела БГ-КТ у Беластоку адбыўся сеанс новага савецкага фільма «Вуліца поўная нечаканасцей». Прысутных было каля 150 асоб.

Лёгкадумнасць ці дурнота

Наша дзяржава штогод прызначае мільёны злотых на меліярацыі. Чым лепшыя лугі, тым больш сена і пашы быдлу. Так, напрыклад, у Гайнаўскім павеце штогод на меліярацыю выкарыстоўваецца 6 мільёнаў злотых. Сяляне зарабляюць грошы пры капанні раваў, дзяржава дае ім пазыкі на апрацоўку сенажацей, а тымчасам? Тымчасам ўсе равы, перамычкі і масткі ў многіх вёсках нішчацца. Для прыкладу можна падаць вёскі Грабавец і Тынявічы. Жыхары гэтых вёсак ганяюць па равах кароў, якія капытамі абсыпаюць сцены, завальваюць перамычкі. Ім здаецца, што дзяржаўныя грошы можна кідаць у балота.

(аа)

Незабыўны сход у Катлах

Непадалёку ад Бельска, з левага боку Нараўскай шашы, раскінулася вялікая беларуская вёска Катлы. З даўных даўна абодва канцы вёскі сварыліся паміж сабой. Прычын нязгоды ўжо ніхто не помніць, аднак варожасць па сённяшні дзень існуе. Яна быццам у кроў увайшла жыхарам Катлоў. Асабліва моцна праяўляецца варожасць паміж моладдзю. Толькі пачнецца забава ў вёсцы, а ўжо абавязкова знойдуцца прычыны да бойкі. Моладзь адной палавіны вёскі наб'е і пакалечыць моладзь другой палавіны вёскі і наадварот. За гэтыя хуліганскія паводзіны некаторыя маладыя людзі з Катлоў сядзяць у турме, а некаторыя маюць завяшэнне на некалькі год. Амаль кожная нядзеля, кожнае свята прыносілі новыя непаразуменні.

І толькі нядзеля 28 лістапада была незвычайнай нядзеляй у жыцці вёскі Катлы, а перш за ўсё ў жыцці моладзі.

У гэты дзень адбыўся сход, у якім узялі удзел прадстаўнікі Бельскага аддзела Беларускага грамадска - культурнага таварыства, а таксама настаўнікі мясцовай школы. На гэтым сходзе м. інш. Мараўскі, Чыквін і Чарнякевіч расказалі на сходзе аб беларускай культуры, аб традыцыях беларускага народа, аб дзейнасці БГ-КТ, аб поспехах гурткоў БГ-КТ у некаторых вёсках, аб іх дружнай і цікавай дзейнасці.

З кожнага выступлення вынікала запытанне: «А ці вы, маладыя і старэйшыя людзі, не маглі б арганізаваць чаго - небудзь цікавага ў вёсцы, ці вы не маглі б змагацца з адсталасцю і цемрай сваіх аднавяскоўцаў?»

«Працуйце, разгортвайце карысную дзейнасць! Мы вам дапаможам!» — гучэў заклік дзеячоў БГ-КТ.

Асабліва палымяным было выступленне настаўніцы Зіны Бурылы, якая гаварыла аб хуліганстве, аб бескультурнасці моладзі, аб тым, як некаторыя маладыя людзі зневажаюць нават настаўнікаў, перашкаджаюць ім працаваць.

Выступленне прадстаўнікоў БГ-КТ і асабліва настаўніцы глыбока закранулі моладзь. Моладзь таксама пачала выступаць, пачала шукаць прычын нязгоды, вінаватых, пачала спрачацца паміж сабою і выступаць з прапановамі аднесна ўстанаўлення згоды і дружбы паміж моладдзю. Асабліва юнак Бакул.. быў надзвычай актыўным дыскутантам.

Пасля доўгіх спрэчак моладзь у Катлах прыйшла да вываду, што няма ніякіх прычын да нязгоды, што лепш і цікавей было б у вёсцы жыць, калі б моладзь жыла ў згодзе, калі б імкнулася ўзняць на вышэйшы ўзровень культуру вёскі.

Такім чынам, на гэтым сходзе моладзь пастанавіла, у згодзе, дружна жыць, працаваць і бавіцца, пастанавіла ў хуткім часе арганізаваць забаву, якая, паводле іх слоў, будзе першая ў гісторыі вёскі забава без боек, спрэчак і непаразуменняў.

На гэтым жа сходзе быў створан таксама гурток БГ-КТ, старшынёй якога, моладзь выбрала гэтую ж самую настаўніцу Зіну Бурылу. Адным словам, моладзь абавязалася пакладаць свае намаганні ў тым кірунку, каб павысіць культурны ўзровень вёскі Катлы.

Рэдакцыя «Нівы» са свайго боку жадае моладзі ў Катлах вялікіх поспехаў на ніве культурнай дзейнасці.

(м. х.)

Як доўга будзем выкідаць грошы?

Да вайны камінары не чысцілі камінаў і менш было пажараў на вёсцы. Пасля вайны неяк змяніўся гэты парадак і ўжо некалькі год праз кожныя 3 месяцы прыходзяць камінары і бяруць з нас па 9 зл., а ў комін зусім не заглядаюць. А калі гаспадар не хоча плаціць, то камінар лезе на дах і са злосцю чысціць, у большасці такіх выпадкаў псуе каміны. Ці ж не мог бы кожны гаспадар сам чысціць свой комін? Як доўга будзем выкідаць грошы ў балота?

ЯНКА САВІЦКІ
з Бельскага павета

Бібліятэка Гарадскога Аддзела БГ-КТ у Беластоку налічвае ўжо 1300 беларускіх кніжак. Карыстаюцца ёю жыхары Беластока

На здымку: сакратар Гарадскога Аддзела БГ-КТ Кастусь Хлябіч шукае патрэбную яму кніжку. фота — аа

Літаратурны вечар

На здымку: выступае Віктар Швед.

13 снежня Літаратурнае аб'яднанне пры рэдакцыі «Ніва» супольна з гарадскім аддзелам БГ-КТ арганізавала літаратурны вечар. Вечар адбыўся ў памяшканні прафсаюзаў у Беластоку. Гэта была першая непасрэдная сустрэча членаў аб'яднання з чытачамі.

З новымі творамі выступілі: Віктар Швед, Алесь Свісёк, Янка Анісаровіч, Уладзімір Ільяшук і Іван Чыквін.

Пасля выступленняў маладых паэтаў і празаікаў адбылося абмеркаванне прачытаных імі твораў.

(рл)

З жыцця лапухоўскай моладзі

Вёска Лапухоўка, якая знаходзіцца ў Гайнаўскім павеце, невялікая. Ёсць у ёй толькі 26 хат, але моладзі трохі збіраецца, з кожнай хаты так па 2 — 3 хлопцы ці дзяўчаты. Некаторыя хлопцы, аднак, не маюць нават элементарнай культуры. Вельмі часта п'юць гарэлку, гуляюць у карты і г. д. А калі нап'юцца, пачынаюць біцца, рвуць адзежу, ломяць платы і б'юць каменнямі ў хаты, дзе жывуць старэйшыя людзі, якія не маюць з імі нічога супольнага. Так здараецца вельмі часта. Калі на вуліцы стаяць хлопцы, праз вёску нават нельга прайсці. Яны падгавараваюць меншых хлапцоў-школьнікаў, каб тыя аблеплівалі балотам прахожых, або кідалі ў іх якімі - небудзь грудамі. Часта яны б'юць дзяўчат. Вось як жывуць лапухоўскія хлопцы.

Няхай моладзь іншых вёсак не бярэ прыкладу з іх.

В. М.

Да рэдакцыі »Нівы«

На «Літаратурнай старонцы» з дня 30 лістапада 1958 г. быў надрукаваны мой верш «Памятаю», у якім былі зроблены памылкі.

У перадапошняй страфе павінна быць:

Раз яшчэ прытулілася ты да мяне
І шапнула — «бывай» — неахвоча,
І паходкаю плаўнаю, нібы ў чаўне
Паплыла, дзесь у сківіцу ночы.

ДЗМІТРЫ ШАТЫЛОВІЧ

Ад рэдакцыі: Перапрашаем нашага Аўтара за допушчаныя намі памылкі, на будучыню будзем старацца, каб іх было як найменш.

Гайнаўшчына да III-га З'езду партыі

Завод сухой дыстыляцыі драўніны ў Гайнаўцы ў гонар III-га З'езду партыі ўжо пятага нежня выканаў у 100.2 прац. свой гадавы план прадукцыі. Амаль адначасна таксама выканаў свой гадавы план прадукцыі завод прамысловасці машын лясной гаспадаркі.

Як мы даведаліся, у першай дэкадзе бягучага месяца завод СДД у Гайнаўцы таксама ўжо выканаў каля 70 прац. свайго перадз'ездаўскага абавязацельства, якое складае агульную вартасць 496 тыс. злотых.

У Гайнаўцы апрацавана праект перспектыўнага плана гаспадарчага развіцця павета ў гадах 1959—1965, які ў сучасны момант вельмі жыва абмяркоўваецца. Гэтым праектам моцна зацікавіліся самыя шырокія слаі мясцовага насельніцтва. На вясковых сходах гаспадары выступаюць з канкрэтнымі прапановамі ўвядзення ў план новых патрэбных аб'ектаў, як школы, святліцы і рэмізы. Будуць яны будаваны грамадскімі чынамі. І так для прыкладу: жыхары вёскі Міклашэва грамадскімі чынамі пабудуюць школу, у Новаберазове гаспадары грамадскімі чынамі пабудуюць дом культуры, у Навасадах — святліцу і рэмізу і г. д.

У сувязі з 40-ой гадавін КПЗБ на Гайнаўшчыне адбылося 83 сустрэчы дзеяч КПЗБ і КПП з насельніцтвам мястэчак і вёсак, у тым ліку 38 сустрэч з моладдзю.

Нядаўна ў мястэчку Белавежа вуліцу Застава перайменавана на імя Ольгі Габец, вядомай тут дзеячкі КПЗБ 1924—38 г. г. У часы акупацыі яна была расстраляна фашыстамі.

(ся)

На Дом-Помнік К. Каліноўскаму ў Беластоку

На пабудову Дома - Помніка К. Каліноўскаму грошы прыслалі:

1) І. Р. — Беласток — 50 зл., 2) Жданоўскі — Нараўка — 10 зл., 3) Бубенчык — Беласток — 500 зл., 4) А. Рошчанка — Кляшчэлі — 45 зл.

Як падае Камітэт пабудовы Дома - Помніка, на 12.XII. г. г. сабрана ўжо 113.370 зл. і 50 гр.

Звяртаемся да нашых чытачоў з просьбай прысылаць дабраахвотныя складчыны на Конто ПКО — 12-9-315 у Беластоку з запіскай «на пабудову Дома - Помніка».

Узнагарода

За найлепшы ліст у мінулым тыдні ўзнагароду 100 зл. атрымае Гр. К., Вязоўскі з Беластоцкага павета.

Рэдакцыйная пошта

Л. СІДАРУК — Сакі, М. РАМАНЮК з Прыбудкаў, М. ЛОБАЧ — Варшава, П. СОЛТАН — Беласток, УЛ. КАЛІНОЎСКІ — Міхалова, Л. МІКУЦЬ — Коматаўцы, В. ЗЕНЮК — Кузава, М. САЛАВЕК — Луплянка - Нова, С. КАРПОВІЧ — Дзернякова Я. КІРЫЛЮК — Дубічы Асочныя, В. ГРЭСЬ — Пешчанікі, УЛ. РАДЗІМЮК — Сацы, В. КАВАЛЬЧУК — Бельск, М. ПАНФІЛЮК — Дубічы Асочныя — дзякуем за Вашы лісты. Адказ вышлем поштай.

І. М. — Ганарар за гумар высылаем пасля надрукавання матэрыялу.

„NIWA”

Organ ZG BTSK. Adres ZG BTSK: Białystok, M. C. Skłodowskiej 7, tel. 54-14.
Redaguje Kolegium. Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1, tel. centr. 37-41, red. naczelny i sekretariat 25-89.
Wydawca Białostockie Wydawnictwo Prasowe RSW „Prasa”.
Warunki prenumeraty w Polsce: miesięcznie — 2.40 zł, kwartalnie — 7.20 zł, półrocznie — 14.40 zł., rocznie — 28.80 zł.
Wpłaty kierować na PKO 12-6-1312 w Białymstoku dla PUPiK „Ruch”. Na odwrocie należy zaznaczyć, na jaki adres dokonano wpłaty i podać tytuł pisma.
Prenumeratę na „Niwę” przyjmują również wszystkie urzędy pocztowe i listonosze w całym kraju. Cena prenumeraty za granicą: kwartalnie — 10.15 zł, półrocznie — 20.30 zł. i rocznie — 40.60 zł. Należność na prenumeratę za granicą wpłacać na konto — PKO 1-6-100024 PKWZ „Ruch” Warszawa.
Zamówienia na „Niwę” z krajów europejskich jak i zamorskich (z wyjątkiem krajów demokracji ludowej) należy kierować pod adresem CHZ „ARS POLONA” Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto N.B.P. Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi $ 4,16
Nkł. 5.000 Bltk. E-2

Усякая ўсячына

Заслужаны

Сапраўдным «геніем» з'яўляецца сын дыктатара Дамініканскай рэспублікі Рафаэлі Труіллё. Ён, маючы тры гады, быў ужо назначан маёрам. Калі меў 8 год, атрымаў найвышэйшае вайсковае адзначэнне. У 1958 годзе дзевяцігадовы «геній» быў назначан генералам брыгады. Сёння яго заслугі для дзяржавы заключаюцца ў растрачванні дзяржаўных грошай на фільмовых артыстаў.

Рэкорд бюракратыі

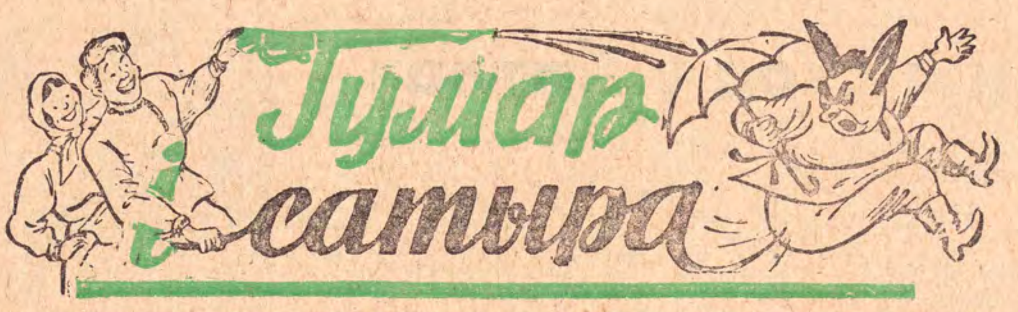
76 год тому назад Александро Маггі з Анконы (Італія) быў пакараны штрафам у высокасці 30 ліраў. Толькі цяпер паліцыя агледзелася, што штраф не быў заплачаны. — Парадак мусіць быць, — сказаў камісар паліцыі і загадаў спагнаць штраф. Аказалася, што пакараны памёр яшчэ ў 1928 годзе. Дзеці нябожчыка, каб паліцыя пакінула ў спакоі памершага, заплаціла штраф, які ў пералічэнні на нашыя грошы лічыў каля 3 зл.

Паспяшыш — людзей насмяшыш

З страшэнным выццём сірэны праляцеў аўтамабіль Вільямса Клярка з Тульзы (Зл. Шт. Ам.) у напрамку шпіталя. Каля шпіталя толькі Клярк агледзеўся, што ён забыў забраць з дому жонку, якую ён так спешна меў завезці ў шпіталь.

Даўнейшая пошта

100 год таму назад была наладжана пошта ўпоперак Злучаных Штатаў Амерыкі, ад Сан-Луі да Сан-Францыска. Гэтую адлегласць у 4.500 км. праязджалі паштовыя коні на працягу 25 дзён.

— Зіначка?... Лёлечка...? Верачка? — Ой, жонка!

— Дзіўна! Татка кажа, што выбівае дурасці з галавы, а б'е ўвесь час у іншае месца...

Паміж прадаўшчыкамі

— Ну, як у цябе справа?

— І не пытайся, кожны месяц дакладваю па пяцьсот злотых.

— Ну, які ж гэта разлік? Тады закрывай магазін.

— Дзякую за параду, а з чаго ж я тады буду жыць?

Не веру

—Васька, скажы праўду, ты ў духі верыш?

— Не, але баюся.

Прыслаў ІВАН КАЗБЕРУК
Беласток

Як размясціцца?

Даўней, калі ездзілі ў паштовых карэтах, у англійскім горадзе Эдынбургу жыў адзін тоўсты пан. Каб мець пры падарожжах дастаткова для сябе прасторы, ён звычайна заказваў два сумежныя месцы ўнутры экіпажа. Аднойчы, накіроўваючыся ў Глазга, ён даручыў слузе ўзяць для яго такія месцы. Калі слуга вярнуўся з паштовай станцыі, то сказаў: «Ці бачыце, сэр, там не было двух вольных месц унутры, таму я ўзяў адно ўнутры і адно зверху».

Разгубленасць

Славутаму матэматыку Вострaградскаму прыйшла раптам у галаву нейкая незвычайная заманлівая матэматычная ідэя ў той момант калі ён ішоў па адной з пецярбургскіх вуліц. Неадкладна ён пачаў пакрываць формуламі тое што лічыў чорнай дошкай, прызначанай для запісу вылічэнняў. Нечак[illegible]а дошка пачала аддал[illegible]цца ад яго. Аказалася, што гэта не класная дошка, а карэта. Здзіўлены матэматык, даганяючы карэту, пачаў крычаць фурману: «Пастой! Куды спяшаеш? Я [illegible]»

Падзяка вучонага

Аднойчы на лекцыю астранома Саві з'явіўся нейкі студэнт — багаты лодыр. Ён быў у касцюме для язды конна і трымаў у руках хлыст.

— Я выказваю вам сваю глыбокую падзяку, — раптам звярнуўся да яго з кафедры прафесар.

— За што? — збянтэжыўся студэнт.

— За тое, што вы не ўехалі [illegible] на кані.

Гаворыць Ігнатка

Ня было вяселля, ня было забавы,
А бойка паўстала, пэўна, будуць справ[illegible]
Максіму, Марусі папаўся Федзюха,
Прыперлі да плоту і дзяруць за вуха.
— Даць! — крычаць абое,—аж трасуцца лыдкі,—
Ён хлапец прыгожы, зробім каб быў брыдкі!
Максім з траякамі, жонка з пазурамі
Б'юць, дзяруць хлапчыну, штурхаюць нагамі.
Падзерлі рубашку, всенькі твар і вочы,
Федзі бараніцца не было ўжо мочы.
Не смейцеся, людзі, не было так гладка,
Бо ёсць і ў Максіма на барадзе латка.
Як дайшло да бойкі? Вечар цемнаваты,
Мо' хто гэта й бачыў, ды уцёк дахаты.
Ігнатка гаворыць: — За гэты адзнакі,
Усіх трох хоц[illegible] на тыдзень пасадзіць да пакі.

ЯНКА ПАДРЭЧНЫ

Філасофская крама „Мудрагарпаліца"

(Купляем і прадаем дарэмна)

Нейкі чалавек закапаў у зямлю вельмі многа золата. Кожны дзень ён прыходзіў паглядзець на гэтае месца. Заўважыў гэта іншы і сказаў:

— Пайду я і раскапаю тое месца, куды гэты чалавек так часта наведваецца. Пагляджу, што там.

Ён прыйшоў ноччу, выкапаў золата, забраў яго, а замест золата закапаў вялікі камень.

Першаму чалавеку захацелася пацешыцца сваім золатам, стаў ён капаць і ўбачыў замест золата камень.

Ён горка заплакаў. Прыйшоў да яго той, які ўкраў, і спытаў:

— Чаго ты плачаш?

Ён адказаў:

— Я закапаў тут золата, не хочучы яго траціць. І вось ўкралі ў мяне золата, а замест яго палажылі камень.

Сказаў яму той чалавек:

— Гора табе! Чаму ж ты плачаш? Не ўсёроўна табе, што ляжыць у зямлі, золата ці камень, калі ты не хацеў яго траціць?

За гумар плацім па 20 зл. ад штукі. Рэдакцыя мае права выбару.

КАЛІНОЎШЧЫКІ

(Працяг са стар. 5)

што прадстаўляла незвычайную вартасць. За гэта камандзір абвясціў атраду спецыяльную падзяку.

Вечарам партызаны пайшлі ў вёску Грыбаўцы. З яе паходзіў Дзімітр Карповіч. Упершыню за многія месяцы партызаны спалі спакойным сном. На другі дзень пайшлі ў Страшава. У пустых будынках Аляксея Карпюка наладзілі «лагер». Камандзір атрада пастанавіў арганізаваць загінуўшым партызанам урачыстае пахаванне. Адзін патруль заняўся вырабам трунаў, а іншыя паехалі ў лес адкопваць сваіх загінуўшых таварышаў.

У вёску Дзернякова са страшнай весткай да Надзеі Храноўскай пайшоў Аляксей Яроцкі і Іван Мялешка. Трох блізкіх ёй людзей забрала бязлітасная вайна — мужа Сцяпана і двух сыноў — Міхася і Аляксандра. Аб смерці сыноў Храноўская нічога не ведала, жыла надзеяй канца вайны і з дня на дзень спадзявалася ўбачыць іх у сваёй хаце. Яроцкі з нялёгкім сэрцам ішоў туды, раздумваючы над тым, як сказаць усё гэта маці. Застукаў у добра знаёмыя дзверы. Храноўская з радасцю вітала яго. Паглядзеўшы яму ў твар, раптам адсунулася ад яго. Яроцкі не мог вымавіць ані слова. Зразумела ўсё і так.

Так склалася, што якраз прыбыў таксама партызан з атрада імя Суворава — Ёзік Храноўскі, які паведаміў, што другі сын Храноўскіх, Міхась, (псеўданім «Цішка») загінуў у атрадзе «Бацькі» восенню 1943 года каля вёскі Радунін.

На магільнік у Гарадку прывезлі прах Міхася і Аляксандра Храноўскіх, Анатоля Русіна і Аляксандра Янкевіча. Над адкрытай магілай застыў атрад імя Кастуся Каліноўскага, зышліся жыхары навакольных вёсак. Труны спусцілі ўніз. Людзі бралі жмені зямлі і кідалі ў магілу на памяць і ўспамін тых, якія за іх радасць і свабоду аддалі сваё маладое жыццё.

Савецкія войскі хутка ішлі наперад. 27 ліпеня 1944 года быў вызвалены горад Беласток і неўзабаве дасягнута лінія Віслы і Нарвы.

10 жніўня 1944 года ў Страшава разам са сваім штабам брыгады прыбыў падпалкоўнік Вайцехоўскі. Усе партызанскія атрады, падпарадкаваныя яму, прыйшлі на збор. Камандзір брыгады разам з камандзірамі атрадаў выйшаў да сабраных партызанаў. Весела паглядзеў на выстраеныя шарэнгі і прачытаў усім загад аб расфарміраванні партызанскай брыгады імя Кастуся Каліноўскага. Аляксей Карпюк, Дзімітр Карповіч, Аляксей Яроцкі, Люба Трахімчук і дзесяткі іншых партызан з гордасцю і радасцю слухалі гэтыя словы, якія ў іх жыцці замыкалі адзін перыяд і пачыналі другі. Падпалкоўнік Вайцехоўскі дзякаваў партызанам за іх барацьбу, за подзвігі і самаахвярнасць у змаганні з ворагам.

Потым адбылося ўручэнне партызанскіх дакументаў і развітанні. Ва ўсіх быў вясёлы настрой. Успаміналі аб падрывах паяздоў, разведцы і сутычках. Многа спявалі. Спевакі Буслоў і Бадзюкоў ахрыплі ад частушак і народных песень. Узнімалі тосты за перамогу над фашысцкай Германіяй, якую яшчэ мелі граміць адыходзячыя ў Савецкую Армію партызаны.

Было ўжо далёка за поўнач, калі падпалкоўнік Вайцехоўскі ўстаў і запрапанаваў узняць апошні тост. Усе змоўклі.

— А гэты апошні сённяшні тост, які мы разам п'ем сябры, — усхвалявана гаварыў Вайцехоўскі, — я прапаную выпіць за новае жыццё і за тое, каб ніколі больш не трэба было ісці ў партызанскі атрад і змагацца з ворагам.

Паволі апусцелі будынкі Карпюка. Былыя партызаны разыходзіліся дамоў. Яроцкі і Люба вышлі разам. Паглядзелі на зорнае неба. У гэту цудоўную ноч, прытуліўшыся моцна пайшлі яны ў родную вёску.

ПАСЛЯСЛОЎЕ

На працягу ўсіх пасляваенных год па рознаму складалася жыццё былых партызан атрада імя Кастуся Каліноўскага. Камандзір Аляксей Карпюк разам з усёй сям'ёй выехаў на Беларусь. Закончыў там вышэйшую навучальную ўстанову і працуе журналістам. Яроцкі і Люба з'яўляюцца шчаслівай сям'ёй, жывучай у Польшчы. Пасля вайны Яроцкаму не раз яшчэ даводзілася граміць ўсякія рэакцыйныя банды. У Польшчы жыве таксама і Дзімітр Карповіч, якога за ваенныя заслугі ўзнагародзілі радам ордэнаў і медаляў. Былы камісар атрада Кастусь Карповіч трагічна загінуў у першых гадах пасля вайны.

Хаця дзейнасць атрада імя Кастуся Каліноўскага была кароткай, аднак па сённяшні дзень па вёсках Беласточчыны яшчэ жывуць успаміны аб былых баях з акупантамі.

КАНЕЦ

